

A NOSA TERRA

PERIODICO GALEGO SEMANAL

N.º 65 * DO 8 AO 14 DE XUNIO DE 1979 * 30 PTAS.

BALDAIO

A REPRESION CONTASE POR MILLONS



Estafar, esa ledicia...



INFORME:
¿Qué pasa
coa Sanidade
en Pontevedra?

en poleiro alleo

A NOSA TERRA

**AUTONOMIA
CON
MAIS
OVOS**

O señor José Quiroga Suárez vén de declarar vernes pasado, día 1, a "El Ideal Gallego" que "Galicia debe ir a buscar su propia entidad, a través de un

Estatuto responsable que propague y ampare su desarrollo económico, social y político con una autonomía dentro del techo constitucional y sin afectar para

nada a esa gran realidad histórica que se llama España". Pra tan nobres propósitos, don José "querría ser presidente de todos los gallegos, pero sin perder en ningún momento la entidad política que supone mi adscripción a UCD", un partido asegnú do "en vías de desarrollo", tal é

como transcribe "La Voz de Galicia" do mesmo día, engadindo outras frases con miolo semellante: "A Galicia podemos considerala de alguma manera virgen en destrucción ecológica y de su belleza natural".

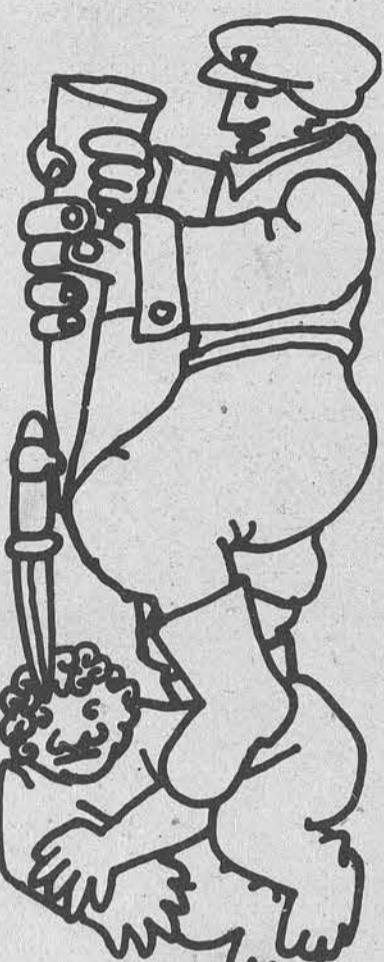
Saimos de Guatemala e afuciñamos en Guatepior, que nos trocaron o Honorable Rosonellas e descendente sober dos galegos o Paráclito de Franqueira. O troque fixose en Madrid, que na "villa et corte" está e sé dos autonomistas; anque no caso do señor Arias Salgado non se sabe moi ben se habita na vila ou na

corte que sobre este parecer circulan moitas versións.

Ben se ve que de "virgen", nadiña, que Galicia moito penou desde que foi desvirgada.

MAIS BRANCOS

Asegún "La Voz de Galicia"



de xoves 31 de maio, "Francia

aprobó esta madrugada una ley de restricciones para la inmigración... draconiano texto, que refuerza las disposiciones de

1945 sobre inmigración, exige la declaración de medios de subsistencia para quienes llegan a Francia como turistas, aumenta la incertidumbre para los residentes y autoriza a echarlos fuera cuando perjudiquen el orden público o al crédito público... Los extranjeros, y en particular los de origen no latino, vivirán en Francia en un régimen de excepción, a merced de las autoridades administrativas. Estas autoridades quedan habilitadas para multiplicar los controles de identidad, ya habituales para negros y personas de tez morena en el metro de París..."

Voltamos aos tempos de caraxe imperialista, da colonización do Vietnam, da "Algérie Française", pra maior gloria dos seus gobernantes parisinos. Mellos dito, seguimos na colonización deses "países que teñen fame", Córcega, Occitania, Bretaña, sigue a dar testemuña da sua voracidade e tiranía.

Naturalmente, o berce do imperio hai que mantelo inmaculado esterminando as razas bastardas apóis lles ter chuchado o sangue e o caldo os seus países. Así é que, se vostede viaxan alén dos Pirineos tenten aparecer más ben sombrizos, non seña que o bronceador lle xogue unha mala pasada e os boten por atentar contra o esplendor da "supercluta Francia", da "Fran-

cia francesa", que diría Manuel María.

A VOLTA AO "MONDE"

"La dhesión de España ao Mercado Común Europeo asusta a sus actuales Estados miembros de esta organización, y sobre todo a Francia e Italia, dijo hoy el vespertino parisense Le Monde... El desarrollo español de los últimos años de similar al japo-

Polo que se ve, o capitalistas do Mercado Común non están conformes coa man de obra barata da emigración e debecen por esplotala con más facilidades: velá o por qué dos piropos que lle votan ao capital español por ver se coa entrada no Mercado Común esplotan máis ao seu gosto o suor dos nosos traballadores.

Porque cando falan de "coste de mano de obra ventajoso", falan de nós, amigo lector, dos galegos e doutros pobos colonizados, emigrantes e, coma quen di, escravos.

ECOCIDIO

"Las industrias o persoas que atenten contra la naturaleza o desestabilicen la armonía ecológica, podrán ser castigadas como delincuentes por el delito de ecocidio. Esta nueva figura jurídica incluirá a los responsables de la contaminación atmosférica y se estudiará dentro de unos meses por las autoridades de 26 países miembros de la Interpol, organización internacional de policía criminal". "La Hoja del Lunes" da Coruña do 4 de xunio.

Se vostedes pensaron por un momento que xa tiñamos arraxado o da central nuclear de Xove, trabucáronse ben, que os "sabuesos" da Interpol non teñan medo que persigan ao Goberno español por "desestabilizar a armonía ecológica". Se acaso persegurán aos que esgarvellen, boten a boralla do pito no chan ou se lles dea por mexar contra dun balado, que dalgún xeito hai que xustificar a andrómena.



nés y añadió que España se beneficie de un coste de la mano de obra barata". "La Voz de Galicia", 32 de maio.

Un paso adiante

A NOSA TERRA conta hoxe con máis de 4.000 suscriptores pero necesitamos conseguir entre todos 1.000 novas suscripciones. Colabore coa prensa galega, faga un suscriptor pra A NOSA TERRA!

Estado: Suscripción semestral, 800 Ptas. Suscripción anual, 1.500 Ptas.— EUROPA: Anual, 1.900 Ptas. Semestral, 1.000 Ptas.— AMERICA: Arxentina, Uruguay, México, etc. Anual, 2.600 Ptas. Semestral, 1.325 Ptas.— U.S.A., Puerto Rico: Anual 2.350 Ptas. Semestral, 1.200 Ptas.

Nome	Profesión
Enderezo	Poboación
Provincia	
Desexo suscribirme ao periódico galego semanal A NOSA TERRA	
por un ano <input type="checkbox"/> por seis meses <input type="checkbox"/>	
<input type="checkbox"/> Envio o importe (cheque <input type="checkbox"/> xiro postal <input type="checkbox"/> transferencia <input type="checkbox"/>)	
de 197—	

Novo nº. da conta no Banco Pastor de Santiago: 106.735

**PIDA OS NUMEROS ATRASADOS QUE
LLE INTERESEN, ENVIANDO O IMPORTE EN SELOS DE CORREOS**

Agasalle a un amigo cunha **COLECCION**

ENCUADERNADA de **A NOSA TERRA**
dende o número 0 ao 26.

O precio é somente de 1.200 pesetas,
incluidos gastos de remesa.

"A NOSA TERRA", EN MADRID

PLAZA CASTILLA (esquina a Agustín de Foxá).
CUATRO CAMINOS (entre Bravo Murillo e J. García Morato)

ARGUELLES (entre Alberto Aguilera e Princesa)
MONCLOA (salida Isaac Peral)
CIBELES 1 (Paseo del Prado)
CIBELES (Paseo subterráneo)
PL. INDEPENDENCIA (Puerta de Alcalá) (frente ao número 10)

PL. INDEPENDENCIA (Puerta de Alcalá) (frente ao número 3)

PL. ROMA (Manuel Becerra) (esquina Ramón de la Cruz)

PUERTA DEL SOL (saída Montera)
Galería Sargadelos (Calle Zurbano)
A. Cultural "LOSTREGO" (Calle Barquillo, 18 cuarto)

RASTRO (Carlos Arniches)

NA

A

...Sobre
horas de
diciembre
setenta
personas
Lema (C
personal
instalaci
"Balday
retener
la mism
impedir
causar d
puertas,
y edifica
en 245.0
enero de
setenta
de ener
setenta
veintitré
novecien
O auto
de delito
incendio
xuez de
Instanci
José An
Barrera,
esixir un
22 millón
de peset
respons
pecunia
de vecif
en repre
toda a p
é toda a
vén atur
enfrenta

CA

En sc
dores de
este sáb
10 da n
no Pabel
Por vinte
un post
país.

Edita:
Galegas
Comisi
Acosta
Fonten
López
Mora
Varela
Directo

Pra que o pobo puidese pisar a area comunal que outros aproveitan como negocio tivo que pasar o que pasou.

AGORA A REPRESION CONTASE POR MILLONS

“...Sobre las veintitrés horas del día dieciseis de diciembre de mil novecientos setenta y siete, un grupo de personas de la parroquia de Lema (Carballo), se personaron en las instalaciones de la empresa “Baldayo S.L.” ... y tras retener a los vigilantes de la misma, para que no pudieran impedirlo, procedieron a causar destrozos en tres puertas, tendido eléctrico y edificaciones, tasadas en 245.000 Pts. El ocho de enero de mil novecientos setenta y ocho... el trece de enero de mil novecientos setenta y ocho... el veintitrés de enero de mil novecientos setenta y ocho...”.

de delito por danos e incendios, e ao sr. xuez de Primeira Instancia de Carballo, José Antonio Méndez Barrera, ocurriuselle esixir unha fianza de 22 millóns e medio de pesetas por posibles responsabilidades pecunarias a unha ducia de veciños, ao millor en representación de toda a parroquia, porque é toda a parroquia a que vén aturando e enfrentándose a

CADRO BRANCO

En solidaridade cos traballadores de "Vidrios de la Florida" este sábado, día 9, a partir das 10 da noite, habrá un festival no Pabellón Municipal de Vigo. Por vinte pesos, apoia o dereito a un posto de traballo no noso país.

Edita: Promocións Culturais
Galegas, S.A.

Comisión de Fundadores:
Acosta Beiras, Xoaquín.
Fontenla Rodríguez, Xosé Luis.
López Gómez, Felipe Senén.
Mórales Quintana, Xosé Enrique.
Varela García, César.

Directora: Margarita Ledo Andión

"Nunca pensei en quedar ben, dun culatazo rompéronme unha costela e verme que me metían suerces e me cambeaban o sangue...".

"Baldayo S.L.". Unha
ducia de labregos, entre
eles un rapaz de 16 anos,
Antonio Mañana Vilas,
e máis un veciño que
morreu en Venezuela xa
vai aló o 19 cabodano,
Ramón Varela Casco, aos
que a Xusticia lles
sinala 300.000 Pts. de
fianza a cada un. Os
restantes son Xosé
Esmorís Fuentes, con
cinco millóns de pesetas,
Xosé Rodríguez Romero,
un millón, Xosé Fuentes,
con cinco millóns de
pesetas; Xosé Rodríguez
Romero, un millón, Xosé
Lista Fernández, 300.000
Bernardo Naya Ponte,
catro millóns; Alfredo
Castro Villar, 300.000;
Manuel Díaz Pardo, 300.000
Xosé Aldao Cobas, tres

millóns; Daniel Rostro, 300.000; Pedro Varela Casco, 300.000; Manuel Pampín Valdomir, 3.700.000, e Francisco Castro Vilar, 3.700.000

**Oliva é quizabes o millo de todo
de resistencia popular fre
as agresións... Se houbese cuarenta
coma ela, din todos...**



CADRO NEGRO

Outra das mestras galegas trasladadas, desta vez a un pobo de Zamora, enterouse telefónicamente que "somos poquicos pero muy majicos" e que o número de nenos que terá que atender é de 6. Abofé qué debe haber máis que facer acó.

Fotografía: Brais, Xurxo Fernández, Fernando Belón

Dibuxos: Xaquín Marín,
Xulio Maside, Alfonso Sucasas,

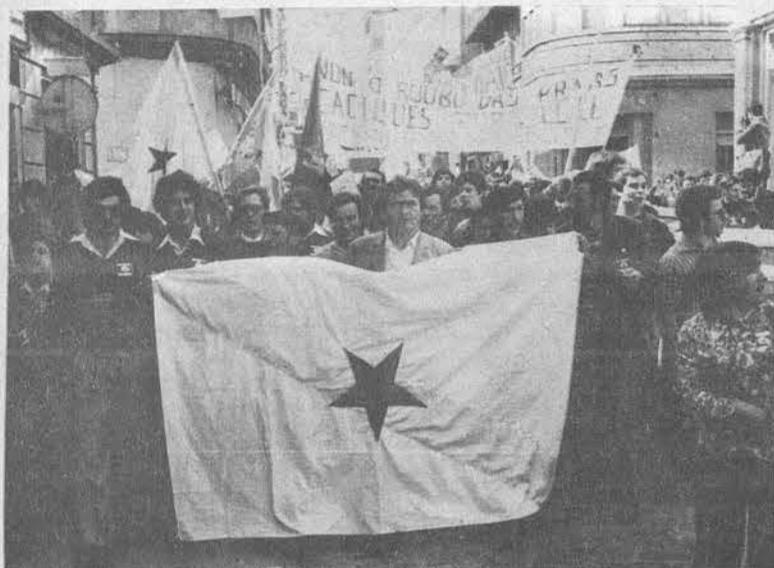
Redacción e Administración
Troia 10-primeiro Santiago
Teléfonos:
Redacción: 582681
Administración (de 10 a 14)

Imprenta: "La Región, S.A." Offset
C. Quiroga, 11-15. Ourense
P. I. 1000-0000-1977

Distribución: A Coruña, Librería COLON. Real 24, telf. 222206. Santiago e Lugo, PRENSA NACIONAL, Telf. 583456. Pontevedra, Librería CAO, Telf. 855374. Vigo, Distribuidora VIGUESA, Telf. 414570. Ferrol, Distribuidora VELO, Telf. 357707. Ourense, Vda. de Lisardo, Telf. 230218. Bilbao, Distribuidora Vasca, Telf. 4231933. Barcelona, F. Rafales Ar-



"Con ofertas particulares a empresa quere desunir e combater a solidaridade, pero temos que facer bloque" repite Xosé Esmorís. Neste proceso reclamanlle 5 millóns en concepto de fianza.



A manifestación do 8 de maio do 77 non deixou dúbida sobre quen ten razóns.

cando se tratou de coller o areal xunto con outros, puxoos a todos como a galinha aos pitos, debaixo das ásas. Todos os veciños firmaron, e non se puideron mover. O malo é que cando despois fan aos berberechos, viña coa besta a paus neles. Mais pra diante entraron estes, empezaron a dividir, colleron hasta leiras, desviaron as correntes, pecharon cun muro...".

A TAPADEIRA PRA UN NEGOCIO ESPECULATIVO

Nefeufo, unha orde do Ministerio de Comercio do dazaseis de santos do 48 outorgaba "concesión administrativa" a favor de José Canedo e Manuel Gesto sobre a praia, areal, ensenada e xuncal de Baldaio, parroquia de Lema, pra piscicultura e moluscultura, por un total in da que non o especifica, de máis de dous millóns de m²; e ao mellor non o especifica porque a normativa vixente somentes permite 60.000 m². No ano 54, a concesión pasa a "Baldayo S.L.", que nen siquera realiza as obras esixidas pola Administración, nem determinadas cláusulas como a da Dirección Xeral de Portos do ano 75 que di "...que o material resultante de escavacións e dragados, obrigadamente verquidos, pra millor dentro do dominio público, e concretamente na sua Costa Oeste".

Pra os veciños de Lema, que botan na prensa as primeiras cartas denuncia nese mesmo ano e dirixense a determinados organismos oficiais, na realidade a tal explotación de mariscos non é máis que a tapadeira pra un negocio máis rentable sen ter

que facer inversions nen correr risco ningún: a estracción e venda pra uso industrial, principalmente construcción, de toneladas de area por valor de centos de millóns de pesetas.

EMPEZA A ORGANIZACIÓN E OS ENFRENTAMENTOS

Principiando 1977, os veciños de Lema, en contacto coas Comisiós Labregas, e contando co apoio directo das organizacións do MN-PG, deciden enfrentarse directamente a "Baldayo S.L." pra recobrar o areal, aproveitado de antergo comunamente, e de que todos eles sacaban ameixa e berberecho que comercializaban no mercado de Carballo. O obxectivo da loita vai ser, pois, chegar a esplotar racionalmente a riqueza da praia, pra o que o primeiro paso sería a creación dunha Asociación de Mariscadores. Enfrente deles, e como cabezas visibles de "Baldayo S.L.", Adolfo Ferreiro, tamén propietario dunha mina de wolfram en Monteneme, Razo, bo amigo de pleitear, tamén nas suas mans as minas de Fontao, Silleda, onde traballaron presos de guerra, Generoso González, outro dos socios, xa con experiencia noutros negocios de area en Razo e Buño, personaxe conocido popularmente por "Kung-Fu", tan celoso de que ninguén entre no areal que hasta a dous rapaces que estaban a se bañar agachoullas a roupa e tiveron que marchar despidos pra casa. Tamén se fala doutros socios na



Agora compre defenderse do proceso, pero tamén defender o dereito a aproveitar nós a riqueza da ría.

sombra da significación do falecido Nieto Antúnez, e do Abogado do Estado señor García Agudín, e polo tanto, da connivencia oficial en todo o negocio da area, no roubo dunha riqueza comunal e da exacta represión, xeralmente ao mando do capitán Antelo, que a Garda Civil de Caión exerceu en todo momento.

Visto que ningún notario de

Carballo quixo ir levantar acta sobre o que pasaba co areal, os veciños de Lema, xa organizados, encetaron as primeiras accións públicas, entre as que tén especial significación a manifestación e demais feitos acontecidos o 8 de maio de 1977. A partir daquela, xa non se astreverían os gardas de "Kung-Fu" a andarles dando cun látigo ás mulleres, ao pillas nos berberechos, coma facían antes, nem os gardas civís a correr á xente de noite e de día e mollar neles ao mesmo pé da casa.

GUERRA EN BALDAIO

5.000 persoas percorrían as ruas de Carballo na mañá dun domingo de feira, en solidaridade cos veciños de Lema. No remate, ao pé do axuntamento, e antes de rematar as intervencións dos oradores, actuou a Guardia Civil. Uns versos de Carlos, O Xestal, son o mellor relato:

"O 8 de maio houbo guerra en Baldaio,
discursos en Lema e feira en Carballo,

moscaron as bestas e mandou carallo.
Galiñas e ovos, queixos
e patacas
andaban a rolos debaixo das patas.

As vellas que estaban vendendo as cebolas,
coa presa partiron cuncas e cazzolas.

Os gardas civiles, por mor dos caciques,
mallaban na xente coma bolcheviques.

Que Deus nos arrede de tal asballo,
¡Nunca tal se acorda na feira en Carballo! ".

A primeira hora da tarde, os veciños e manifestantes, dirixíronse ao cementerio pra lle deixar un ramo de froles a Marcelino Rodríguez Verdes, "que o pillaran collendo berberechos, levárono andando a Caión cargado cun saco, estaba coma quen di sen un pulmón, alí déronlle unha pasada, durmiu mollado, e aos poucos días de volver prá aldea, morreu. Despois falaron alí e aló fomos".

Ia ser a ocupación simbólica do areal polo pobo. A Guardia Civil estaba á espreita. "Eles tamén viñeron atallando polo carallo da ponte, porque sabían que a xente queríamos ir en dous grupos e collelos no medio. A ría estaba chea, e ao vernos ir cara onde se podía pasar, empezaron a correr pra nos adiantar. Ao pasar o rego, perderon zapatos, ao mellor algunha pistola —ao día seguinte ben que miraron— e a xente, que viña detrás, xa non pudo pasar. Empezaron cos que estábamos diante. De primeiro

viñeron a trancazos cos fusís más fustas; despois, a xente pedradas, eles con botes de fum e bolas, despois balas de verdade más adiante ás carreiras atrás da xente que se agachaba detrás dun valado".

E antes do confrontamento "eu e máis o abogado" cointinou Francisco, "iámos falar con el por se admitían á xente, cuipano branco e eles tiñan que erguer o fusil; pois din que de todos cantos había e había moito garda de dios, somente un ergueu, e xa non deixaron falar. Veo vir un de cara a mi, xa veño á Oliva enganchado neles, sacudindo nun lampantil grande que debía ser feito de cera, porque o sacudía pra onde quería... Pasei trinta días na Residencia, nunca pensei quedáben".

Os feridos foron una cincuenta, inda que pra Residencia non foron máis ca catro. Días despois foron outravolta os gardas, e levaron a unhas vinte mulleres que andaban ao berberecho pra o cuartel, feito que provocou o desaloxo do Instituto de Carballo en solidaridade cos veciños, que se pecharían na Eirexa para seguir a reclamar o areal.

A primeiros do 78, "Baldayo S.L." sofre 'desperfectos variados', que son agora causa do proceso ao que nos referimos, e abandona, por fin, o areal, ainda que querer, quere voltar. Pero os veciños están máis perto que nunca de poder aproveitalo ente todos racionalmente.

M. LEDO

Fotos.— X. FERNANDEZ, P. NO, ARQUIVO



17 de maio, "día das letras": idioma galego, idioma oficial

ANTE A REPRESIÓN LINGÜISTICA

O país, co seu idioma

O asunto da rapaza de Marín e a sua profesora de Matemáticas está erguendo más poeira da que sen dúbida pensaron a propia inquisitora e a Inspección, que se apurou dende un principio a aprobar a sua actuación. Xa informámos no número pasado como a profesora Carmen Castiñeiras, natural de Padrón e profesora en Marín, se negara a lle correxir un esame de Matemáticas a Luisa Lavandeira, alumna do centro, por mor de "estar escrito en gallego, esa lingua de perros". Xa informamos tamén como a Inspección, por se non quedara craro, se apurou a conferírille a profesora a "autoridade" de que a Constitución española dota nestes casos; e como as vellas e resesas "Asociaciones de Padres de Alumnos" aproveitaron a sua primeira ocasión de comprir coa nova función que lles teñen preparada, e "protestar" porque se permita a utilización do idioma galego nos centros do ensino.

A reacción social foi inmediata e rotunda. Xa recollemos tamén escritos de diversa procedencia que se nos remesaran. Esta semá recibimos comunicacionés da AN-PG das rías de Muros e Arousa, centrando a sua protesta contra da política lingüística do goberno español, da Asociación Socio-Pedagóxica Galega, esplicando as fondas implicacións autoritarias, paternalistas, anti-pedagóxicas, en fin, da actitude de profesora e Inspector, e a absoluta incompetencia científica e pedagóxica das APA, a quen tan interesadamente se quer facer entrar no xogo. Tamén acusamos recibo dunha carta firmada por un feixe de profesores de Institutos do

Ferrol, na que, tras expresar a vergoña de contar con racistas no corpo profesional, de tocar o fondo político da represión lingüística, e agoirar que, visto o que se ve, "podémonos ir preparando... a que sigan mexando por nós coa Constitución na man", pide formalmente unha investigación oficial sobre o asunto, "publica e obxetiva sobre a actuación desa Profesora e da Inspección que aconsella a sumisión a Kunta Kinte".

Pero a campaña máis completa foi a desenvolvida pola organización estudiantil nacionalista ERGA, a que pertence Luisa Lavandeira como membro da sua Dirección Nacional. Un membro desta mesma D.N.

informounos que se propiciara a remesa de telegramas por parte de centros de ensino, cursos, grupos de alumnos, levándose adiante no 908 por cento dos centros de Galicia. Foron visitar ao Inspector, e éste, visiblemente asustado, declarou que non había que poñer as cousas así,

"que el siempre había sido carrillista (sic) y que defendía el gallego". Doutra banda, ERGA recolleu 4.150 firmas ao pé dun escrito de protesta que enlaza o caso do Decreto de Bilingüismo,

rexitández. Por fin, foron visitar ao Conselleiro de Educación da Xunta de Galicia, e tras enterarse que o señor País Romero rara vez tiña pousado os pés na Consellería, recibiron a resposta que, debido á situación de transitoriedade dos organismos preautonómicos, non se podía tomar ningún acordo.

O cume da campaña sería o día 9, cunha manifestación (tamén xa faliámos dela) organizada por ERGA-UTEG, e enfocada arredor das consignas "Contra a política lingüística do Goberno español" e "Contra o Decreto-lei de Bilingüismo", e pola solución inmediata deste caso. Pra o remate, diríanos o representante de ERGA que teñen concedida unha entrevista co Inspector membros da organización estudiantil e más da UTEG (ING).

crónica política

Por se aínda non estiver dabondo crara a falla de entusiasmo pola alternativa autonómica, a todas luces fraudulenta dende a óptica dos intereses galegos e populares, todo o españolismo apréstase a unha nova maniobra de utilización dos municipios pra lle dar pulo ao que esmorece e non convence, agora recurrido á lexitimación "democrática" das novas corporacións, nas que por suposto todos eles xuntíos, representantes do Estado español e ao servizo da política española, son maioría. A autoconvocatoria de alcaldes pra o día nove, en Santiago, co obxectivo de facer definir ás corporacións a favor dunha autonomía "progresista", resposta a esta mecánica. Facer por vía administrativa e oficial o que xa non poden facer por vía de mobilización popular.

O curioso é que a esta auto-convocatoria van asistir todos os alcaldes do españolismo, dende a UCD-CD ao PSOE-PCE-UG, daco nos presupostos da mesma outravolta non se sabe ben contra de quén protestan, ou contra de quén se alfan. Ao que parece, os únicos que son atacados, postos en apertos, hostilizados, son os nacionalistas que denunciaron ao seu debido tempo a quem servían todas estas maniobras, e que consecuentemente son antiautonomistas. E, pois, o novo ataque do españolismo contra do perigo que representa o nacionalismo popular. Os concelleais do BN-PG están, nas corporacións nas que están presentes, denunciando a maniobra da autoconvocatoria, e votando en contra de que as corporacións, co alcalde ao frente, se pronuncien por esta alternativa política. Nos lugares nos que o alcalde é do BN-PG, a xulgar polo caso de Fene, este terá que asistir representando a postura da corporación, pero dende logo suponemos que non van calar a sua, a do seu propio grupo político, amén que poden ter unha gran ocasión pra desenmascarar a actitude da dereita e esquerda españolista no tema da chamada "capitalidade". Lembrete que a esquerda PSOE-PCE-UG anda a defender por Galicia adiante o que na Coruña nega por eleitoralismo, localismo e oportunismo.

Compre comparar esta maniobra ou alcaldada autonomista en Galicia coa mecánica empregada polo PNV e todo o españolismo en Euskadi pra afortalar o estatuto de Gernika. Hai pouco veñen de sancionalo popularmente nun estadio ao que acodiron 20.000 persoas, eles tan rigurosamente anti-axitativos a hora de plantear a loita no País Basco. Cadaquén, polo que se ve, resposta no seu respectivo país con tácticas axeitadas. En Galicia, como non podía ser menos, o colonialismo sigue a xogar por vía institucional, xa que non se pode controlar ao pobo doutro xeito. Nós sospeitamos que o intento de lle dar pulo con novo balón de osíxeno á autonomía, ademais dos fins devanditos, estara moi en consonancia coa pervivencia inmediata de tanto grupo, grupello e grupúsculo, que tén de se enfrentar a datas ou efemérides próximas, convencéndonos de que aínda hai autonomías progresistas pra poder mobilizar. O 25 de xullo resulta, neste senso, problemático. Contando de novo coa posibilidade de defender o autonomismo "bon" frente ao autonomismo dos "malos", pensan salvar a situación e a cara. O pior é que os malos sempre participan de cheo ou por detrás, co que ningúen cree xa no tramoia montada. Ademais de que é de esperar que unha vez máis o nacionalismo popular evidencie a mentira da obra montada sinxelamente coa sua propia práctica.

En definitiva, hai que seguir os projectos do Estado e Goberno españoles, pero compre facelo dunha maneira que resulte convincente, propia da "oposición democrática" encargada de contestar dende dentro os propios projectos rexionalistas, no marco trazecado pola propia Constitución. Calexón sen saída, porque dentro do marco da Constitución non se pode falar de autogoberno de Galicia, nen de soberanía, nen denada denada. E hora xa de que deixe de funcionar tanta mentira, demagogoxia e fraude, e poñer a verdadeira cara que cada quen tén. Autonomías non as hai progresistas nin reaccionarias, hainas españolas, rexionalistas e favorables aos monopolios, hoxe e equí. O demais son sermones aburridos. Compre non esquecer que, dentro do teito constitucional, a cousa está atada e ben atada. Neste, por certo, foi moi craxiño o señor Quiroga ao falar de que había que acelerar o proceso de rexionalización, pra o que non cabía máis que facer un estatuto rápidamente, que fose viable, esto é, constitucional. O señor Quiroga, que falaba por boca dos seus amos, vai estar representado, moi representado na xuntanza do día 9, por boca de moitos alcaldes que, seguro, tamén van pedir "o máis eficaz, rápido e sensato" pra Galicia.

INFORME

¿Què pasa coa Sanidade en Pontevedra?

JUAN LUIS RUIZ-GIMÉNEZ

Os 800.000 habitantes da provincia de Pontevedra viven unha situación de saúde deficiente e problemática, tanto pola banda do benestar físico, mental e social de cada persoa e da colectividade no seu conxunto como pola dos recursos e organización do sistema de asistencia que atenda ao feito de enfermar. Seguimos vivindo con moitos riscos prá nosa saude; uns condicionados por un equipamento deficiente en infraestructuras ambientais e de saneamento, como son as redes de fornecemento de augas, altos porcentaxes de contaminación da auga que se bebe, alcantarillado que non chega e sen estacións de depuración que impidan a progresiva contaminación do ambiente, escasa electrificación nas zonas rurais, un cuarenta por cen das vivendas con malas condicións de habitabilidade... e outras veces, como consecuencia dun desenrollo socio-económico non armónico nem axeitado ás necesidades da zona, cunhas redes de comunicación perigosas que ocasionan un alto índice de accidentes, contaminación progresiva de ar, chan e augas polas industrias insalubres, plans de urbanismo inhumanos e especuladores, tráfico de máis, desaxeitados servicios públicos de limpeza e recollida de basoira, o progresivo enmerdamento da vida de todos.

SISTEMA ASISTENCIAL

Pero anque todo o anterior fose ben distinto e o galego gozara dun bon estado de saúde, atoparíase, no caso de enfermar, cun sistema de asistencia sanitaria nefasto e escasas traxas. Tentaremos perfilar as características más importantes do mesmo:

1. A case totalidade da práctica asistencial da zona adícase a "parchar" a doença cunha grande dosis de consumo inútil e pseudocientífico, cunha concepción individualista do enfermo sen ter en conta a problemática social do feito de enfermar e cunha grave ausencia de política de prevención das doenças que faga baixar a morbilidade e número de mortes da zona, e tamén a de rehabilitación do home doente.

2. Os recursos en personal sanitario son deficientes en ATS (enfermeira) e a ausencia case total de traballadores de asistencia primaria no medio rural e nos núcleos urbanos. Non existen técnicos de grau medio nem especialistas en Saude Pública. En relación coa cifra de médicos, temos acabadu unha media de 1 médico por cada 700 habitantes, perto da do Estado (1/600) e que poidera ser aceptable, pero compre considerarnos que a distribución dos mesmos é moi desigual, xa que nas cidades de Vigo e Pontevedra a media é de 1 por 350 habitantes, mentres que no rural é de 1 por 3.000/4.000; que o aumento dos médicos débese fundamentalmente ao pulo da medicina privada e que o número de especialidades e de especialistas, así como a sua cualificación, é todo moi baixo. Se vencellamos o devandito a práctica profesional do pluriemprego, á dualidade do tipo de asistencia, pública (do Seguro) e privada, que practican os más dos médicos, con enfrentamento de intereses entrambas as duas, e a ausencia dun control deontológico e profesional dos mesmos nos seus postos de trabalho, dá pé a unha calidade empobrecida da asistencia médica no seu conxunto, co conseguinte desprestixio perante a opinión pública:

3. O número e calidade dos recursos sanitarios non hospitalarios, ou seja, Centros de Diagnóstico e Tratamiento, centros de Saúde, Ambulatorios, Unidades de Hixiene e Prevención, Consultorios de Medicina, Pediatría, Toco-xinecoloxía e

Psiquiatría, pódense contar cos dedos das mans, e achegarse a eles o que produz é gómito, anguria e desacordo. Somente existen consultorios de medicina e máis pediatría en núcleos illados da zona rural e no litoral, como Casas do Mar; e Ambulatorios de Especialidades concentrados en Vigo e Pontevedra.

A asistencia sanitaria nestes centros está limitada a unha práctica médica individualista e non en equipo, con poucos recursos, funcionando mal e cunhas consultas numerosas pra un tempo pequeno e vergonhoso onde o único que se fai é recetar moitísimos medicamentos que non serven para nada e dar "volantes" (P10) pra que os doentes viaxen e vaian pra outros niveis da asistencia sanitaria (Ambulatorios-Residencial). Cos especialistas o funcionamento é moi semellante, con poucos medios de diagnóstico, escasa adicación dos profesionais, mala dotación de personal sanitario non médico, sistema de arquivo, documentación e historial dos enfermos inestables... A inseguridade do enfermo nestes centros é ben apalpable e pública. O descontento dos que traballan ali ou van pra ser atendidos é grande e xeral.

Amaiás, existe o feito grave de que a maioría da poboación, residente na zona rural, está desatendida de todo e tén que se desplazar unha chea de kilómetros, con malos medios de transporte e de comunicacións pra ser atendidos nos centros de atracción sanitaria da zona, situados en Pontevedra e Vigo, polo que na primeira concentrase unha poboación de 300.000 habitantes, e en Vigo de 500.000.

Todos estes feitos provocan un fondo malestar, un desacougo arre o e unha inseguridade permanente á maior parte da poboación, que de todos os xeitos, por desgracia, segue a aturar con resignación. E esto é achastra cando?

AS CAMAS, OUTRO EXEMPLO

4. No referente aos Centros Hospitalarios e ás camas de hospitalización, convén facer as seguintes consideracións:

a. O número de camas hospitalarias non chega á cifra de 2,5 camas por mil habitantes, mentres que a media do Estado é de 6 por mil e a que aconsella a OMS (Organización Mundial da Saude) de 10 por mil. E, pois, das últimas zonas do Estado en recursos hospitalarios. Este índice de camas engloba a todas as existentes, tanto as privadas como as do patrimonio público (Sanidade e Seguridade Social), non chegando, estas últimas, á cifra de 1,5 por mil.

b. A calidade dos Centros Sanitarios, e polo tanto, das camas hospitalarias, é moi deficiente, e a mitade das mesmas non cubren as mínimas normas que acreditan un hospital ou clínica decente no século X. Esto significa que a cifra real de camas disponíbeis prá atención pública, cunha mínima garantía de calidade, non chega á cifra de 1 cama



por mil, cifra alarmante e ao nível dos países do chamado mundo subdesenvolvido.

c. Non existe ningún tipo de control administrativo nem profesional serio sobre a función e rendemento das clínicas privadas, o 80 por cen dos hospitais da zona, e é pobre e superficial o que se lle fai ás da Seguridade Social e da Sanidade Local e Provincial. Tampouco neste nivel tén o ciudadano seguridade do que se está a facer con el.

O primeiro obxectivo das Clínicas Privadas é o mercantil e a rentabilidade económica, pasando porriba moitas veces das mínimas normas científico-técnicas que exige a medicina moderna mesmo na propia esfera do sistema capitalista, co consentimento de xestores e inspectores sanitarios da zona. É claro que a supervivencia económica das clínicas privadas depende dun mal funcionamento apostado e insuficiencia dos Hospitais da Sanidade Pública.

d. O rendemento técnico e científico dos tres hospitais punta da provincia, Residencia Sanitaria "Almirante Vierna" de Vigo, R. de Montecelo e Hospital Provincial de Pontevedra, vese totalmente desborrado pola presión asistencial agobiante, o índice de ocupación de más do cen por cen, e pola deficiente actuación dos niveis asistenciais primarios. Todo o devandito tén como consecuencia que estes hospitais, a pesares dos recursos e os cuantiosos gastos que lle supoñen a sociedade, funcionen mal e con moito retraso.

e. Atopámos tamén importantes lagoas en certos tipos de camas como as pediátricas (nenos), de maternidade, de asistencia xeriatrítica (vellos), de traumatoloxía, rehabilitación, e siquiatría. O Hospital Municipal de Vigo, con máis de cen camas, estase a converter na estación final onde "aparcán" enfermos crónicos e marxinados da sociedade.

No tocante á asistencia siquiatrítica, somente hai un centro de creación recién (O Rebullón) que depende da Diputación Provincial, e que, incomprendiblemente, non funciona totalmente e tén pechadas varias unidades de hospitalización, con absoluto desprecio das necesidades atafagantes da asistencia psiquiátrica na zona. Moitos galegos vense na obriga de ser atendidos noutros centros do Estado abandonados á súa sorte.

AS "URXENCIAS", SEN PRESA

5. Da Asistencia de Urxencias na provincia compre falar aparte. Se ben a asistencia non urgente é mala, pero existe, a urgente é inexistente nos niveis primario e comarcal é deficiente no terceiro degrau. No medio rural, e na maioría dos núcleos urbanos periféricos, agás Vigo e Pontevedra-cidade, non hai centros de urxencia, e o que hai en Vilagarcía non funciona.

A urxencia da zona de Vigo, que debería atender a unha poboación de máis de 250.000 habitantes, está ubicado nun piso da rua do Ecuador, que de maneira xenerosa podería calificarse como "trasteiro", sen medios pra practicar unha medicina con mínimo de seriedade. O medio rural teóricamente conta coa asistencia do médico decabecera as 24 horas, cando reside na súa zona ou se lle topa disponible, e senón, que é o habitual, debe acudir como poida a Residencia de Vigo ou Pontevedra, onde, a fin de contas, rematan todos os ciudadanos que precisan atención de urxencia real ou social. E, por desgracia, esas duas Residencias non son estensibles. A maioría dos días non hai camas, e enfermos graves teñen que voltar prá casa a miúdo de mís.

Se ben a case totalidade dos feitos analizados son expresión de consecuencia dunha política de saúde do Estado español nefasta e que na nosa nación se acentúa máis polo abandono que sofre desde todos os puntos de vista, temos que nos plantear asemade fondas críticas á actuación concreta dos res posibles sanitarios da zona que viñeron sendo elementos colaboradores da desfeita, unhas veces por propia vontade e outras por incapacidade ou desgana na súa función.

Son moitos os feitos ferentes e alucinantes pra poboación desta zona que esixen unha toma de conciencia e unha forte presión popular sobre os xestores e directivos provincias da Sanidade e Seguridade Social pra que lle expliquen á opinión pública qué razóns de peso hai pra manter a situación actual.

INTERROGANTES SIGNIFICATIVOS

A nivel dos responsables do Municipio de Vigo ¿por qué se mantén infradotado e infrutilizado un Hospital Municipal de 120 camas? ¿Cómo funciona? ¿Qué pasou cos proyectos e presupostos destinados ás melloras do mesmo na xestión dos anteriores alcaldes? ¿Quién se beneficiou de todo esto? ¿Qué pensa facer co Hospital a Corporación actual? ¿Quién dirixiu e dirixe ese Hospital que se mantén funcionando como un asilo?

A nivel de Diputación ¿qué pasa co Psiquiátrico do Rebullón? ¿Por qué se mantén unha "caixa de cristal" sen abrir todas as posibilidades do Centro se existen posibilidades económicas e personais pra asistencia psiquiátrica, en paro? Estanse pagando máis millóns en atender

enfermos da provincia, noutros centros de Galicia que en manter o Rebullón. ¿Por qué non se crean consultas psiquiátricas do primeiro degrau no medio rural e urbano? ¿Por qué se fan os xordos diante das chamadas de atención psiquiátrica da Provincia?

A nivel de Seguridade Social, ¿por

qué serve o Delegado Territorial do Ministerio de Sanidade, doctor Fernández Barja? ¿Qué é o que fan o director provincial do INP, señor Enrique Fruiter, e o subdirector médico provincial, doctor López Amado? Gran incapacidade teñen demostrado deca agora nas súa xestións. ¿Qué pasa co Policlínico Cies?, un Hospital da Seguridade Social relativamente moderno, en construción, cunhas cen camas de hospitalización, desde hai anos funcionando ao cincuenta por cen das suas posibilidades; cunha plantilla de enfermería de risa e de personal médico incompleto. ¿Qué política ou que intereses concretos teñen o director do Centro e os directivos provinciais en manter esta situación?

No mesmo nivel, ¿Por qué se mantén varias unidades e áreas da "Almirante Vierna" de Vigo sen abrir ou sen utilizar axeitadamente cando a situación do centro e de toda a zona é manifestamente incompleta pra cumplir a súa función? Sigue parcialmente pechada a planta 12 de hospitalización de doentes nefrolóxicos. Non funciona a pleno rendemento o novo servizo de radioterapia que costou máis de 100 millóns reformalo e dotalo. Sigue sen se abrir unha unidade coronaria de 3 camas. A área de consultas externas está sen programar e sen espacios. A unidade de prematuros sigue sen se reformar e axeitar arquitectónicamente, feito que aliviaría o grave amoreamento dos nenos prematuros.

¿Por qué non se montou xa un Servicio Especial de Urxencias da zona, concedido e proyectado de há dous anos? ¿Qué forzas ou intereses concretos o veñen paralizando?

¿Por qué se mantén a Urxencia de Zona de Vigo nuns locais e cuns medios miserentos? ¿E tan difícil, a nivel local, potenciar e dotar axeitadamente este servizo?

¿Por qué non se abren os Consultorios da rúa López Mora e da Doblada, e non se crean e proyectan novos centros de asistencia primaria pra atender unha poboación en aumento continuo?

¿Por qué non se potencia e controla axeitadamente a función dos distintos degraus da asistencia sanitaria? Existe grande deixadez, desinterés e hasta abandono no cumprimento das funcións de todos os niveis da asistencia sanitaria co consentimento por parte dos directivos e inspectores da Zona, que son os primeiros en o amosar moitas veces. Todos aprenderon a botarse "balones fuera" cunha facilidade que sobrecole.

¿Qué política de concertos de servizos ou de camas se sigue cos Centros Privados? ¿Quién controla o tipo de concerto e o funcionamento dos mesmos? Curiosamente, ao mesmo tempo que se mantén as graves deficiencias e a infrutilización de parte dos recursos da Zona, fanse concertos con clínicas privadas nos que se beneficián principalmente os propietarios, con mínimas garantías e control de calidad do concertado. ¿Qué pasou cos concertos denunciados como fraudulentos con varios sanatorios de Vigo (3) e Pontevedra por parte da Seguridade Social? ¿E os responsables da Inspección dos mesmos? ¿Quién son os beneficiados? ¿Qué caciques existen en Vigo e Pontevedra que dan presionado sobre Madrid e a nivel provincial e local pra seguir mantendo uns Servicios Públicos gravemente deficientes co que poderíense beneficiar económica mente ao través da competencia privada?

¿Pra qué se siguen traendo "homes de palla", é decir, inspectores de Servicios Centrais de Madrid, pra estranxeiros da lamentable situación sanitaria e nunca solucionar nada?

A situación é grave, moitos os interrogantes, e esta demostrada a incapacidade dos xestores sanitarios da Provincia e do Estado. De homes de "boas palabras" e cuicos xogadores

de "balones fuera" estamos cansos e fartos. O pobo de Pontevedra e de Galicia esixe, pide e quer soluciones urgentes.

"FAGO UNHA ESPECIE DE CANTO A FESTA, A VIDA, A COTIDIANEIDADE"

ALFONSO SUCASAS

"Non hai cor, hai formas"

Durante algúns anos ti estiveches emigrado

Estiven en Venezuela e no Brasil, e é un factor que conta na miña cultura, na miña vida, en todo. Funme aos 18 anos. Pensaba que me podía facer millonario; tiña metido na cabeza que era o millor pintor do mundo. Pra min o feito da emigración foi vital porque daquela esto era dun dogmático tremendo, non lle podías meter man a unha rapaza, tiñas que ir á misa prácticamente todos os días, tiñas que confesarte... era unha coña... quizabes esa foi unha das grandes razóns que me impulsou a largar, porque no fondo o problema meu non era económico: son fillo único, somente teño unha irmá, meus pais tiñan un negocio, eu mesmo estaba en Madrid pra ingresar en Bellas Artes, pero sentínme farto do beatismo do 56-57. En Venezuela estiven dous anos e medio e volví canso de pasar fame. Pero aos tres meses xa estaba disposto a me marchar outravolta.

¿Vencellácheste, pois, a outro país?

En Venezuela fixérame marxista. Cando cheguei acababa de caer o goberno de Pérez Jiménez e houbo unha gran apertura a todos os niveis. Unha das cousas más bonitas de Caracas era o Taller Libre de Arte, subvencionado polo Ministerio supón que de Cultura, onde traballaba xente moi boa, que volvera do exilio de México, de Francia, de Rusia. Alí conocín a Siqueiros, por exemplo, xa que había un presupuesto bastante bon e de cando en vez traiamos convidados. Total que ingresei naquela realidade porque, ademais, a xente era moi aberta; incluso eu estaba a facer uns dibuxos moi bonitos e aprexiábanme moito. Mesmo unha revista —que non recordo como se chamaba— adicárame un artigo, unha cousa increíble pra un rapaz de 19 anos. A miña segunda volta foi pra Brasil e alí integreime moi —más por razóns puramente culturais. Hai unha cousa que coido que a xente xa non ignora tanto: a semellanza de carácter, de vivir, de falar, de xogar coas cousas,

que poden ter un brasileiro e un galego, é moito más que a que poden ter un galego e un portugués.

¿Por aí veu a identificación co teu propio país?

Eu sempre me sentín identificado con Galicia, e a verdade é que cando voltei do Brasil non me sentín a distusto aquí, porque esto empezaba a cambear e por primeira vez notaba que, ás veces, enfrentándome coa xente fidalles, pero xa non se atrevían a asoballar como noutro momento. Eu teño mandado á merda a fascistas nas tabernas no 68 ou no 69, e cando falo de fascistas falo más de retrasados mentales, que o problema é ese. Sentínme aquí e xa pensei que podía vivir na miña casa.

A galeguización social empieza a notarse.

Ui, daquela era moi tímida. Pódoo decir que no 69 fixen a primeira mostra no Hostal e, claro, eu respondía a unha faciana abertamente, que era plantexarse a nosa identidade. Se queres fuxíalle un pouco ao eido político porque non me parecía tan necesario; ao revés, eu plantexábaio abertamente e de feito pasáronme cousas moi graciosas: moi timidamente, xente que ao millor compraba un cadro, convidábase a ir á casa —“bueno, se algún día tés algún problema...”—.

¿E hoxe?

Hoxe xa non tén nada que ver, o que está a suceder hoxe daquela era insoñable.

¿Sínteste nacionalista?

Coidado, hai que matizar ese problema de racionalista. Eu síntome federalista, que cada pobo teña a sua propia administración; non é que me sinta tan desarraigado dunha cultura hispánica, agora ben: quero que os pobos teñan a sua identidade e a mantéñan por riba de todo, pero icraro! unha administración propia en pé de igualdade coas outras, eso é elemental, vamos, é que senón non se xoga; e que senón ese xogo non o quero. E digo federalista como podía decir autodeterminista.

¿Coidas que hai unha expresión galega na pintura?

Sí, por razóns vitais e de conciencia. Non sei se de

XURXO FERNANDEZ



conciencia... por unha serie de vivencias colectivas e individuais, nós temos un concepto da vida que tén moi pouco que ver co resto dos pobos. Eu non sei moi como é a Europa de por aí enriba, pero debemos ser os menos hispanos da Península.

¿E da túa esperencia comercial acó, e mesmo cando traballaches cun marchante?

Pra empezar, hai uns novos adñeirados que agora están rematando os chalets, as suas “mansións”, e necesitan poñer cousas na casa; entón algún “papagaio” lles di que fulano é un gran pintor e compran, pero sen ningún criterio. Despois, a esperencia cun marchante é positiva económica pero profesionalmente non o é, porque ao ter un contrato de producción tés que te acomodar a el, e xa eres un asalariado que somente vas ganar en proporción ao que produzas. Asignánchez “equis” mostras ao ano, sínteste na obriga de as facer e xa o carácter investigador, como é lento, pois tés que arredalo.

A lectura dos teus primeiros cadros era máis realista, máis directa, ao millor...

Sí, teño un proceso de abstracción, sempre dentro do figurativo, pra facelo máis vital, menos anécdotic, máis plástico, máis estético, e en moitos casos quedase somente nun xesto da expresión. Racionalizo moi a obra, pero sempre partindo dun resultado moi intuitivo. Eso sí, pinto moi e fago criba sobre o que fago.

Noutro nivel fixeches ilustración en prensa, como foi nun tempo “En poleiro alleo” neste

Sí, teño un proceso de multiplicación da obra, porque ademais teñen o seu propio carácter e a sua propia calidade. Aquí menosprecio ese eido quizabes porque fallan medios

processos. Pero o que eu non creo é que eso signifique unha popularidade da arte, porque para eso hai que contar co nível cultural e non somente co abaratamento da obra. Ou seña: aquí calquer pintor que faga unha obra moi barata vana comprar os mesmos que a comprarián cara se tén unha calidade. Porque, implícitamente, coa calidade vai unha condición de gusto, e eso é un problema cultural.

¿Consideras que o pintor é un traballador máis, de dereito?

Eo de feito pero non tén un horario. E se realmente crea algo, halle costar moitas horas de insomnio case seguro, pero un problema de dereito é cultural e político, e cando se fala de traballadores compárase cun obreiro industrial que se especializa e fai toda a vida ao millor o mesmo; pero o pintor é un traballador moi diferenciado, porque tén que ser un creador toda a vida, e toda a vida, dalgúnha maneira, estase xogando o insomnio, e por moi pouco. Aquí o único pintor que se fixo millonario é un manitas pra usar a acuarela, inda que nunca pintou hasta que tivo o retiro; é faino con gracia, se queres.

Na pintura galega actual notanse influencias de fora, Bacon, etc.

Pero eso non quere decir tampouco que se perda identidade. Laxeiro, por exemplo, se queres parecese moito a Picasso, conoce e góstalle a sua pintura, pero os seus cadros non teñen nada que ver con Picasso. Hai un momento dado, ao millor porque é un tipo moi xenial ou goza dunha grande promoción, que por razóns históricas se crea unha conciencia nova da estética e moita xente súgea. Agora: o que sería estúpido é que á xente lle guste Bacon e que faga “bacons”; porque Bacon plantea, máis que pintar uns personaxes masturbándose ou de maricóns ou de droga, unha estética en canto á cor, en canto aos espacios... non é somente o que se conta, senón cómo es conta.

¿Na tua pintura nunca chegas a abstracción?

Non só absolutamente figurativo, sempre estou contando algo, pero no fondo a abstracción é o mesmo. Agora está de moda o hiperealismo. Ben, abstracción é o mundo íntimo, das sensacións; e o hiperealismo é o mesmo, somente que é a ramplonería da cultura xa mediatisada, das galerías que necesitan vender e os parvos que necesitan que lle contén como é o mundo íntimo porque non o teñen... Curiosamente acabo de facer unha nova definición do que é o hiperealismo que é acolante... E que é verdade: o individuo tén un mundo íntimo, pero hai que contarilo; ou seña, non é capaz de inventalo.

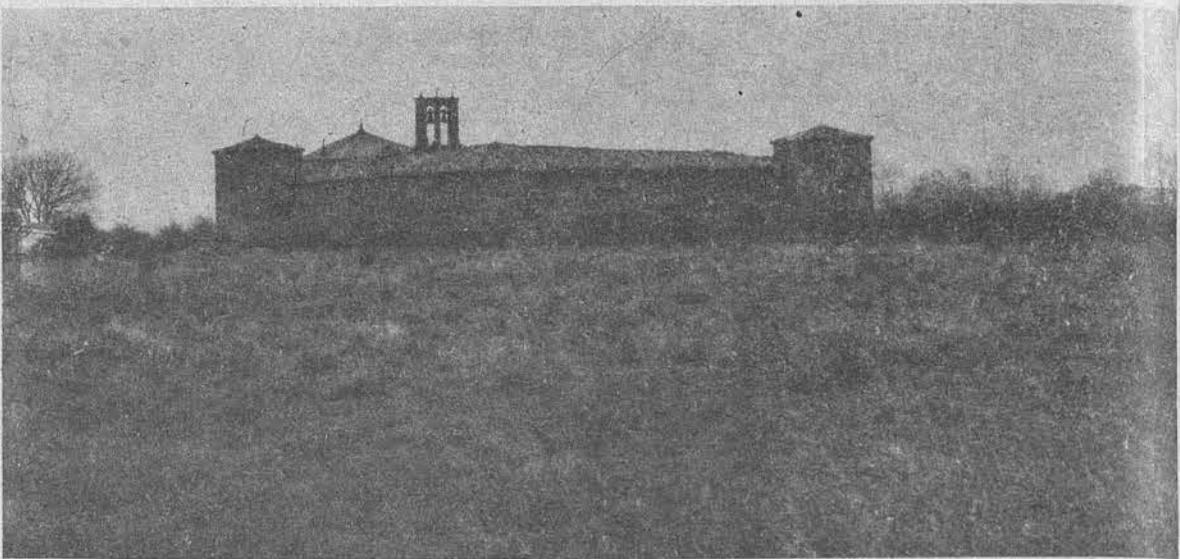
PEPE BARRO/ M. LEDO

XURXO FERNANDEZ





Casa rectoral de Barciademera (Mondariz-Pontevedra). Barroca con influencias Amerindias, 1752.



Casa rectoral de Piñeira de Arcos (Sandiás-Ourense).

As casas rectorais

Non fará falla decir que son as casas onde viñen os curas.

Dende hai varios anos —co gallo de quedar desertas— a eirexa van vendendo estas casas que, como é de suponer, cásquen sempre hai unha por parroquia. A esto hai que engadirlle que as que non son vendidas atópanse medio esborralladas ou xa cubertas as suas ruinas polas edreiras.

Este estado de abandono fai-nos facer a seguinte pregunta: ¿De quén son as casas recto-

rais...? Sei que moitos responderán sin pararse a pensalo; da eirexa. Ben, pro £a eirexa pode vender así como así unha propiedade que fixeron hai séculos os veciños, los devanceiros dos que agora viven na parroquia?. E o mesmo cando as deixan esborrallar, £non serán os veciños os que teñen dereito a disfrutar esa propiedade?

As más destas casas —pódese decir pazos— son obras mestras da arte popular, obras que nos máis dos casos deberán

ser conservadas e coidadas. Pro £qué cometido lle daremos...? De pasar aos veciños, este sería o millor lugar pra conferencias, charlas agrícolas ou mariñeiras, pra formar unha pequena biblioteca,... Hasta pra escolas de noite (tanto pra adultos como pros que aínda non o son, e que a precisán máis que estes) agora que os edificios escolares tamén se están vendendo (outro dia falaremos de eles) ou atópanse esborrallados.

Cando o cura vive nela —e non hai sitio pra todos— entón tén unha disculpa. Cando se está esborrallando ou a querer vender, non. Os veciños teñen que ser os herdeiros das obras que fixeron os seus antergos —as más das veces pola forza (como pasou con moitas eirexas)—, das obras que son de todos.

Non debemos deixar vender as casas rectorais, tampouco podemos permitir que se esborrallen, sabendo que con desfacerse naide gaña nada. Pola contra

perdemos todos, dende os veciños que se quedan sen unha propiedade que é de todos, hasta a nosa arte popular —ou non tan popular en moitas ocasións— que vai perdendo obras que deberán ser conservadas e respetadas por todos. Defendamos a nosa xa asoballada arte. Ollemos estes edificios coa visión do que poden ser, pra o que poden servir hoxe, e non pro que foron ou aínda son.

CLAUDIO GONZALEZ PEREZ

**AS CERAMICAS DO CASTRO E AS DE SARGA
DELOS ESTAN FEITAS
CON TERRAS GALEGAS,
AS IDEAS E A CIENCIA
QUE LLES PROPORCIONA
O LABORATORIO DE
FORMAS DE GALICIA
E O SEMINARIO DE ESTUDOS CERAMICOS**

**ENGADINDO UN VALOR 200 VECES SUPERIOR
AO DAS SUAS MATERIAS PRIMAS QUEREN SER
UN EXEMPLO DO QUE SE PODE FACER APROVEITANDO NA NOSA TERRA OS NOSOS RECURSOS**

NO ANO INTERNACIONAL DO NENO O NENO E A ESCOLA

CIPRIANO LUI JIMENEZ CASAS
(Medico psiquiatra)

—Eu non quería ir a escola, porque...
total para o que se aprende nun día! ..

CASTELAO

Co gallo do "Ano Internacional do Neno", programáronse a nivl internacional toda unha serie de actos, no que se incluin tamén o do "Día Mundial da Saúde" —do pasado 7 de abril— que a Organización Mundial de Saúde puxo sobor do lema: Neno san, porvor do mundo.

Saben moi ben os mestres que pro o neno entrar na escola é entrar nun mundo novo, no que deberán adquirir progresivamente un determinado número de conocementos, a cada volta más complexos, necesarios na sociedade en que vivimos e dos que os fundamentos (polo menos) son indispensables para futura formación do individuo. A entrada na escola, non somente é unha novedade "psicolóxica" para o cativo ao pasar dun sistema protector (familia) e de conocementos más ou menos libremente adquiridos a outro fundado nunhas normas de aprendizaxe, senón tamén dende o punto de vista "afectivo", ao implicar a escola unha separación do eido familiar, así como de novas formas da adaptación social en razón da sua integración nun grupo novo, heteroxéneo e diferente do clima familiar. A misión da escola é, pois, ensinar, a do neno aprender: está en xogo unha comunicación a traves do desexo de saber dun e a necesidade de ensinar do outro; pero existe hasta un certo punto unha oposición entre a apetencia do neno e certos fins e métodos de rigor no ensino. Nefento, o neno tén as suas necesidades propias; a sociedade, a traves da escola, trata imprimirlle un modo de pensar conforme á sua propia estrutura de reaccionar contra esta tendencia tradicional de transmitir os conocementos dun xeito más ou menos autoritario. Sempre deron contra da oposición do poder establecido (por non decir contra da dos pais, a quando toda novedade sempre asusta), cando se tratou de reemplazar a noción do "temor" pola de "motivación": —motivación do neno pola escola e da escola polo neno—. Tímidamente, fórone introducindo novedades nas clases tradicionais, pero non parece que serviran de gran utilidade tocante a mellorar a situación da escola en xeral e en particular, dun ensino pra o que é axeitado satisfacer as necesidades dos exames, tal como se conciben na actualidade. O ideal, cecais, consistiría nun completo cambeo sincrónico do ensino e das formas dos conocementos esixidas nos exames (se é que son necesarios) tendo en conta as aportacións da psicoloxía xenética e o fracaso da escola tradicional.

¿Cales son as motivacións que compoñen o aprendizaxe do neno? Estas motivacións serían de diferentes tipos:

a) Motivacións de tipo social (valoración dos



XURXO FERNANDEZ

conocementos dependentes de factores socio-económicos ou culturais de grupo) motivación frente á familia (consideraríamos aquí o esforzo escolar como unha maneira de agradar aos pais, as boas notas son a contraprestación, motivacións dos pais pra querer o modelo a seguir polo neno e ter P. ex. un ano de adianto, clasificarse entre os cinco primeiros, levar adiante sin incidentes, e chegar a universitario o máis rápido posible). Pero pode resultar deplorable que se equipare o prototipo de filló modelo ao perfecto estudiante, sin ter en conta a realidade, pois somente un porcentaxe moi baixo de fillos: pra algúns, o éxito escolar valorase en función doutros alumnos do mesmo grupo e desencadea reaccións de amor propio e prestancia; pero ás veces esquecemos que tamén no neno un desexo de saber é un gozo de aprender, sobor de todo se as cousas se lle presentan axeitadamente.

O neno acepta, pois, a escola por interés, por

necessitar certa autonomía ou por considerala como unha aventura nova e unha posibilidade de facer novas amistades. Non embargantes, non cabe a amenor dúbida de que a separación o principio do período escolar, non resulta sempre fácil, pois non somentes se trata de

abandonar o grupo homoxéneo familiar, senón de adaptarse a un novo mundo, con formulas más ríxidas e de tomar conciencia dunha realidade nova na que se lle esclúa hasta certo punto a sua vida "pantasmática", ao penetrar nun eido fundamentalmente competitivo. De calquier maneira, o neno non sempre acada a aceptación do grupo escolar no que pretende integrarse; a sua aceptación no está tanto en función da sua intelixencia, senón do seu degrau de madurez, da sua capacidade de participación, e de certa inxeniosidade nas relacións que dependen do feito da previa organización afectiva do cativo.

historias de esmagados

X. MARIN

O NOSO FILLO

**TE MOI
BOÑ POR VIR CALZA**

**XA
O
42**

X. MARIN 79

NACIONAL



Chegan aproveitando unha realidade cotiá e popular ben conocida. Aproveitando o paro, ese salarios baixos, as empresas que pechan e declaran crisis, a "ama de casa" que non ten maneira de atopar emprego, que a emigración non dá más de sí e as perspectivas de industrialización axeitada siguen vedadas nunha colonia. Chegan pra te convencer que o diñeiro é fácil de ganar e que é más fácil aínda ter unha boa situación, abonda con "desexo, entusiasmo, senso da urxencia e persistencia", trátase sinxelamente de "ter o teu propio negocio" inda que "pra chegar á meta desexada atoparanse numerosos obstáculos, empezando polos familiares e polos amigos que che darán consellos, anque non con mala fé".

Pero, ¿de que se está falando? Pois de H-F, de Home and Family, "unha gran compañía internacional con distintas esperencias noutros países e que se debe ao esforzo de cada un dos distribuidores", asegún rezan nas suas sesións de adestramento e do que tamén xentes do noso país andan a tirar non pouca esperiencia.

Tiveron que liscar de Vigo, dun local alugado en José Antonio 146, primeiro A, pero continúan en Pontevedra, en Ourense, na Coruña, tamén en Santiago, na rúa Alfredo Brañas; continúan a practicar a máis medida persuasión, porque da túa confianza depende que neles deposites esos aforros de varios anos, ese crédito solicitado por mor desta bicoca, ese cartos que alguien che prestou e que has multiplicar coma pans e peixes do mesmísimo evanxeo e que eles, cada día, encárganse de che facer vilar, "confiar na propia habilidade porque non é a capacidade o que fai que unha persoa teña éxito senón a seguridade nun mesmo". E nada millor pra probar a tua habilidade que meterte nunha argallada da que nen sabes o orixe inda que axiña enfuciñes cun remate menos feliz: estafáronle, a policía decidoche que non pode facer nada porque legalmente está todo ben e tí firmaches un contrato aceptando o Plan de Mercado HFP, e HFP contestando que se hai embarque foi cousa do personal que dirixe a area onde tí traballas, pero que coa compañía non é nada. E é que este negocio tamén tén os seus riscos.

Como invitar a amigos y familiares.

Hable en tono muy feliz y animado.

Hola José, soy Roberto. ¿Cómo estáis?

A propósito, recientemente me he unido a una gran empresa, en una posición gerencial a horas libres, los ingresos son fantásticos. Me han pedido que les recomendará una pareja buena y capacitada. Por ello, pense en ti, dado que eres mi mejor amigo.

Se trata de una Compañía química que posee una red internacional a través de todo el mundo. Tu puedes realizar este trabajo parcial sin apartante de tu trabajo principal. Y pensé que sería un trabajo ideal a horas libres para tí.

Créeme, estoy verdaderamente contento de hacer esta recomendación especial para tí.

Si combinamos tu habilidad y mi recomendación, estoy seguro de que estaréis muy bien. Tu principal deber será el supervisar y entrenar a algunas personas.

"Cando me chamou meu primo case non me dixo nada pero insistiu en que fora á reunión, non ia ir máis... na entrada do Hotel había moita xente, todos encorbatados, algúns cunha chapiña, e veña fala con un, fala con outro, dalle a man a ún, dalle a man a outro. Notei un ambiente de disimulo e hastaría de ver ao meu primo daquela maneira, pero o caso foi que piquei. Puxeron unha música así baixinha, falaron de non fumar nem de mirar pra atrás. Apareceu unha muller moi preparada pra facer a demostración dos sonados productos de limpeza. Emporcallaba un cacho de moqueta con tinta e cun "spray" limpaba, despois faciña en skay ou linoleum. A xente da chapiña aplaudía con fruición (a verdade é que eu na casa comprobé que pra sacara tinta do linoleum abondaba con auga, pero en fin...).

ESTAFAR,

EXPANSION



Alfredo Vázquez de Dios
C. C. A.

La
Coruña

"Ao remate, todos contentes, crarexan que o que esteña interesa tén unha cita pra recoller personalmente a explicación do negocio. Non iba ir pero o meu primo chamou outra vez. Fun. En resumo, podía entrar de Axente entregando 15 ou 20 mil pesetas -a medida que pasa o tempo os

precios van variando - e dabanme produtos por un 15 por cen máis do importe que tería que colocar personalmente. Xa advertiron que así ganábase pouco, pero que o importante era entrar como Organizador, por 140.000 pesetas e entón xa ché dan produtos por un 40 por cen máis. Pero non tés por qué te conformar, e se das 130.000 pesetas más entón xa eres Manager e a partir de aí por cada persoa que metas como organizador cobras 12.000 e si

unha das persoas ascendente a Manager, entón recibes 50% destas en condicións de viaxe -a Roma, a Londres, recibir o "Curso de Carrera". Entón sí que podes ser un arriba ¿por qué non? replicó, chegar a Coordinadora Área e mesmo a Directorial. Todo é unha cadea, por ser manager, ademais, por que metas en diante hache ponder un 2 por cen do que señor gane e tamén o da xente o bon do señor poída metendo.

¿A QUIEN CONOCE USTED?

Ex-compañeros de su trabajo.

Compañeros de su actual jo.

Condiscípulos de sus estudios.

Los Ganados



Magdalena y Julio Martínez Largo
Departamento (D. L. E.)



Juan y Javier Pascual Aguirre
Departamento (D. C. A.)



Pilar y Pedro Pérez Bález
Departamento (D. C. A.)



Maria y José Vila Martínez
Departamento (D. C. A.)



M. Teresa L. Aguirre
Departamento (D. C. A.)

LEDICIA...

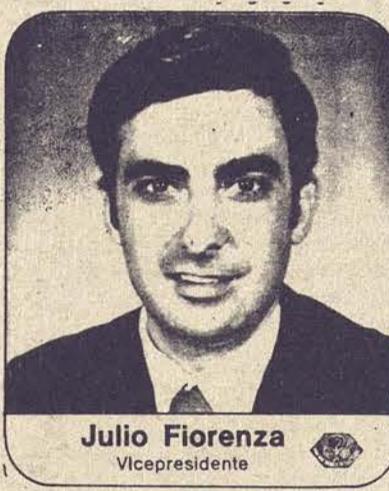


Sr. ED BUCK
Presidente HFP Internacional

El sastre de su vecindad.
El zapatero de su vecindad.
La vendedora del supermercado de su vecindad.
El vendedor de pescado de su vecindad.
El vendedor de su tienda de muebles.
El padrino de su boda.
Su conductor de taxi.

"Axiña vin, e ben mo fixeron ver, que o que conta non é o producto senón meter cada vez más xente. Os productos son a tapadeira, e asemade, chegando o momento, puideren comprobar quea sua venda tiña difícil a saída, porque o noventa por cen das casas as que ía tíñao: non, non, é que o veciño de enriba... non, non é que teño un parente que anda neso e xa... Por outro lado, xa cando o recibira na miña casa comprobéi que do suposto noventa por cen de garantía descontáranme os costes dos "entrenamentos" coma eles din, así é que en total podería sacar 5.000 pesetas. Tamén cho advertían: non te preocupes, cando se gana é a partir da primeira remesa. E é verdade, porque o que te das é conta de que como Organizador non ganas nada, pero facéndote Manager e metendo xente... entón empezas a embaucar, a non deixar que che colla o desacougo, interéssache recuperar no posible os cartos, gasta cada vez máis en convites, en regalos, xa din eles que o principal é facerles caso, que non poden aspirar a ser un vendedor caseiro senón un dirixente... se metes 4 persoas' semátes un premio —unha copa, unha chilindrada de ouro...— iunha amiga miña chegou ameter 40 nun mes! Nesa altura, a xente xa sabe de que vai o choio, algúns chegaron a cachondearse levándolle a corbata por riba do xersei, intercambeabanas no mesmo salón, outros viñan sen traxe, pero todos a aturar. En Vigo coincidiu co conflicto de Ascón e entraron moitos obreiros, pedían os cartos a amigos, aos pais..."

"O xefe é un tal Vázquez de Dios, di que naceu en Vigo pero criouse en Barcelona e veu acó montar a Area, seica foi decorador e tén un piso na Gran Vía... Despois os que se meteron a fondo foron Riobóo, que traballaba nunha auto-escola; Soutullo, que era vendedor, un tal Duro, que anda a dar entrenamentos e que ouvíu que xa estivera nunha Compañía de Seguros... De cando



Julio Fiorenza
Vicepresidente

poco tempo espallouse a desconfianza coma unha lisca e o "entusiasmo, posibilidade de cambiar o teu futuro, de convencer pra entrar na compañía a todo aquél que respire" pasou a concentrar as suas actividades noutras cidades galegas.

Entramenteas, a conducta prescrita prá a Sala de Reunión continua sendo a mesma:

—Boa conducta na E. N. (explicación do negocio).

—Vestir apropiadamente, como un home de negocios.

—Non fumar nem antes nem despois nem durante a reunión.

—Chegar puntualmente.

—Presentarlle os convidados aos líderes.

—Espiclarles os paneles que hai pola súa adiante.

—Amosar o mesmo interés da primeira vez.

—Rirse coas ocurrencias e chistes dos asistentes.

—Non preguntarles nada despois da E.N. pero completar recomendando a E.P. (entrevista personal).

—Dar unha mostra do producto (por exemplo, sabrán líquido) pero non catálogos, nem boletins.

—Despois da E.N. mandar aos convidados decontado prá casa.

—Non permitir a entrada de nenos.

E duas cousas importantes han-de decir despois nos cursiños ou trenementos:

"O noso segredo é manter o negocio sinxelo tal cal. Todo o mundo tén soños, tan raros que ás veces non nos astrevemos a contalos. Un soño chega a ser un desexo que se convierte nunha meta. Canto máis realizable máis forte é o desexo e chega un intre que se convierte en obsesión. Unha obsesión chega a se convertir en determinación. Da determinación xenérase o entusiasmo que xenera o éxito e que non está gencellado, de ningún xeito, coa cultura ou conocementos anteriores, no noso negocio xógase cos resultados. Calqueira pode ter éxito neste negocio. A primeira meta é ingresar".

E así, cada día, traballadores en paro, empregados dos servicios con afán de trunfo personal, persoas das clases populares que ven lonxe o dereito ao traballo digno na nosa terra ao millor pican. Algún tirará pra adiante gracias a que moitos quedarán atrás, anónimos, sen ousar sequer decir claramente que foron estafados e que, de verdade, e unha magoa.

Miembros de su club de aficiones o deportes.
Miembros de su gremio, sindicato o asociación profesional.
Miembros de su parroquia.
Miembros de su Organización de Caridad.
Su patrón, encargado o jefe.
Sus arrendatarios.
Sus vecinos.
Las personas que le han vendido un coche.
Las personas que le han vendido un electrodoméstico, etc.
Su taller de reparación.
El florista de su vecindad.
Los padres de los amigos de sus hijos.
Las amigas de su mujer.
El carnicero de su vecindad.
El vendedor de ultramarinos o comestibles de su vecindad.
El joyero de su vecindad.
El relojero de su vecindad.

os de Zafiros



Estela y Mercedes Saldaña
Bodas (20 D. P.)



Yolanda y Ángel Sánchez Llano
Bodas (20 D. P.)



O FRACASO LABORISTA

REGINO DAPENA

O trunfo dos conservadores nas eleccións parlamentarias do Reino Unido recibiuense en certos círculos fluyentes de Europa Occidental con contentamento grande. Dende o punto de vista do xogo político electoralista, a cousa non daba pra menos. ¿Qué foi o que aconteceu que lle dera pé á tan gran desfeita laborista? Non hai dúbida que os laboristas non foron capaces de armonizaren os intereses do gran capital—inglés estranxeiro— e os das amplas capas populares. Os laboristas non eran un obstáculo pra o desenvolvemento do gran capital; pro tampouco o seu motor, ou seña, que o gran capital considerábaos unha doença temporal que conviña curar. Nefecto, o Reino Unido sofría, e sofre, unha crisis económica de certa envergadura: estancamiento crónico, inflacións relativa e desemprego. Xa que go, era necesario e urgente o seu relevo polos conservadores, pra o que había que celebrar eleccións. E lebráronse dun xeito ortodoxo e regramentario, andolle o trunfo aos conservadores capitaneados por Margaret Thatcher.

E certo que o gran capital dispón de resortes e balanzas pra producir cambios, pro non menos certo que non de contar coa opinión pública. E ésta foi a que se anuncio nas eleccións recéns, e fixoo nun xeito contundente.

Os laboristas, na sua campaña electoral amosáronse pouco consecuentes e coerentes cos seus principios, ou seja, limitándose a sinalar os defeitos da sociedade que a eran conocidos, e sen ofrecer alternativas. Ou seña, que xogaban á defensiva botando balóns pra fora. Pola contra, os conservadores, con moral de victoria, atáronse ao ataque cun programa firme e convincente que resultaba atractivo individualmente pra diversas capas sociais da poboación: burguesía, rendistas, indeiros, empregados e hasta obreiros. O impacto eirante produciuno a promesa de reforma fiscal, pola que se reducirán os impostos directos sobre das persoas físicas e aumentaranse os indirectos, e por outra parte, recendo a posibilidade de reducir o desemprego, parar a inflación e aumentar a productividade. Que o consigán é xa outra cousa, pois que os sindicatos —é de periar— vanse oponer ás medidas correctoras que vaia

en perxuicio dos traballadores. E tendo en conta que os conservadores van poder actuar a gusto no Parlamento, a oposición cecais seña combinada (parlamentaria e sindical).

Que o electorado se decantara absolutamente da banda dos conservadores é lóxico, pois os impostos directos sobre da renda das persoas físicas pesan como unha lousa tanto no Reino Unido coma no resto da Europa Occidental, USA e o Xapón.

Pero ben, o Reino Unido é parte integrante de Europa Occidental que sofre unha crisis económica estructural e non coxuntural ou cíclica, e xa que logo, os problemas socioeconómicos non se van poder resolver por vía electoral, en tanto que os partidos políticos non procedan á planificación económica con seriedade e firmeza. Ou seña, que os problemas do Reino Unido son distintos na forma e semellantes no fondo que os de Francia, Bélgica, Italia, etc... Esto é porque as exportacións dos produtos manufacturados e bens de equipo que se lle fan ao "Terceiro Mundo" teñen de ser equiparables non seus precios ás importacións de riquezas naturais e materias primas que se importan do citado "Terceiro Mundo". Esto quer decir que se pasou dos tempos que se lle vendía caro e se lle compraba barato ao "Terceiro Mundo", polo que o "determinismo" liberal está tan morto coma Locke e Croce. E que ningúen teña a pretensión de esquencer que a política exterior dun estado determina ou condiciona—unhas veces determina e outras condiciona— a sua política interior, a vida do seu pobo... Polo que parece, os líderes políticos da Europa Occidental non están á altura da circunstancias, pois deberían ter en conta que a libertade e a democracia liberais, sen máis, non xeneran riquezas nin benestar pra os pobos. USA, Xapón e especialmente Europa Occidental, non deben pretendern ser os ombigos do mundo.

E pra rematar, haberá que decir que o Mercado Común non é unha panacea pra resolver os problemas dos seus estados membros, senón que os complica e agrava. Non é unha afirmación gratuita, dado que o demostran na práctica Irlanda e o Reino Unido, Francia e Bélgica, Dinamarca e Italia; así como os casos de Escocia e Gales, Bretaña e Córcega, etc, que se agravan a

cada día más, e, pra colmo, os seis millóns de parados. Nembarcantes, os propulsores do Mercado Común falan no nome de Europa, e pretenden ignorar que Europa continental é unha realidade xeográfica e non unha argallada ideolóxica; que a Europa real se enceta nos Urais e remata en Fisterra; que en Europa coexisten o Mercado Común, EFTA e CAME, e que ningún grupo de Estados está facultado pra falar no nome de todos os europeos, confundintruila". O que fai falla é chamarlle ás cousas polo seu nome verdadeiro e deixarese de trapalladas. E unha necesidade vital.

Así, a desfeita laborista e a victoria conservadora no Reino Unido tén pouca importancia na palestra internacional. E unha anécdota máis das democracias parlamentarias: os partidos políticos non son más que sinxelas pezas de recambeo. Non señores, as pulmonías dobles non se curan a base de bismas de liñaza. ¿E que no Reino Unido, igual que no resto de Europa Occidental, non inciden certas correntes de USA, OTAN e MC? Os gaullistas ortodoxos, polo que parece, sban moito destas cousas. Por algo se lles cerca ou afila. Así, por exemplo, ao mandar tropas o goberno francés pra apoiar no Zaire ao dictador Mobutu e combatir ao FLNC, houbo na Asamblea francesa o debate correspondente: o socialista Mitterrand empregou palabras

camaleónicas que non decían nada; o comunista Marchais quedouse a medio camiño entre Pinto e Valdemoro; pero o gaullista ortodoxo Couve de Murville —con dialéctica maxitral— atacou ao goberno Giscard D'Estanq duramente sin parar en barras e ponendo o dedo da chaga con palabras que eran sonoras labazadas anti-imperialistas. Consecuentemente, habería que falar do fracaso do toda a esquerda parlamentaria europea.

Os profesionais da información teñen tea abondosa pra cortar. Que a corten ben sen distorsións, terxiversacións ou deformacións, pra que a opinión pública poida pronunciarse con conocemento de causa. De non o facer deste xeito, ¿pra qué sirve a libertade de expresión en Prensa, Radio e TV? ¿Non sería nada más que unha contradicción unha negociación? As opiniões, por moi respetables que seán, non son más ca opiniões; os feitos, gosten ou non, son sempre realidades.



Euskadi: 7 provincias

PLAR IPARAGIRRE

Euskadi, como temá periodístico, é dos más utilizados nos medios de comunicación do Estado español. Nembarantes, a cantidade non se tén igualado á calidade as máis das veces. O desexo de comercialización, o vender porriba da posible honestidade dos artículos, pode ser unha das causas, Velequí un intento acratorio.

Euskadi é un territorio situado entre os Estados francés e español. Os seus habitantes, entre Norte —Lapurdi, Zuberoa e Behenafarroa—, e Sul —Guipúzcoa, Bizkaia, Araba e Nafarroa— non pasan dos tres millóns, anque os máis deles viven no Sul, por ser a zona máis industrial, en tanto que o Norte atura un altísimo índice de emigración que, a pesares de certos intentos, non se tén eliminado.

Lingüisticamente son trilingües. Francés, español e euskara empregáñanse indistintamente, sendo o idioma natural —o euskera— o uso de más da carta parte. Están a se levar ao cabo grandes campañas de concienciación e espallamento da cultura basca. As ikastolas —escolas bascas— foron o primeiro intento de cara a ese espallamento cultural. Siguen a sobrancear no Sul. Hoxendía siguen a ser privadas, co que se lles limita o acceso a elas a moitos fillos de traballadores, pois todos os gastos téñenos de amortizar os pais, ao non haber subvencións. Existen espranzas de que, en bae ao réxime pre-autonómico, anque sigan a ser privadas, as subvencións poidan ser más altas e obteñan outra caste de melloras...

E agora que no Sul a situación parece que se abre cara horizontes "máis europeos", no Norte empeora a causa. Hastra de agora, ás ikastolas que había, anque non tiñan ningunha caste de axuda estatal, por mor da "democracia" vixente no Estado francés, tampouco lles puxeran ningunha pexa. Pero hoxendía está proibida a ikastola de Donapaleu (Saint-Palais, que din os franceses), e as máis co risco de desaparecer. Resposta a esta política gubernamental, celebráranse manifestacións no Norte, que deixaran abraidas ás autoridades francesas polo número de xente que convocaran.

A nivel económico, a crise deixase sentir por todos os lados. O Norte non prospera (as autoridades francesas apóñenlle a baixa de ristas —oficialmente— á tensión política que hai, e á actuación dos grupos revolucionarios —que, todo hai que decir, apenas se deixan aparecer polo Norte. Os turistas son a meirande aportación monetaria da zona). No Sul, a crise do mundo capitalista en xeral, e do Estado español en particular, tense deixando sentir. O índice de paro tén aumentado de xeito alarman- te, a evasión de divisas é unha realidade crara moi de máis como pra poder seguir agachándose oficialmente, o costo da vida



opcións, anque podemos cásque asumilas en tres grupos. Os independentistas: os que marcan o seu obxectivo en acadar a independencia e o socialismo para Euskadi. ETA, nas suas ponencias militares e polícticas-militares, como organización armada, os partidos que apoian a "línea Herri Batasuna" (HASI, LAIA-bai, ANV, ESB...), anque seña este un fenómeno máis complexo e moi diferente dunha senxela coordinadora ou frente de partidos;

por outra banda, anque de estratexia confluente cos grupos estatalistas, tamén se reclama independentista o partido EIA e a organización Euskadiko Eskeira, da que forma parte. E organizacións de tipo ácrata ou "asembleistas-autoxestionario", de caste de LAIZ-ex ou Komiteak.

Os partidos estatalistas de

esquerda (EMK-OIC, LKI, PTE-ORT), coa sua líneas fluctuante non teñen chegado, nem parecen poder, a definirse alá moi.

E o grupo amplio representante más puro, xunto con Euskadiko Eskerra, da corrente pre-autonómica en Euskadi: grupos como o vello PNV, PSOE, PCE, DCV, UCD basca, que potenciaron o Pacto da Moncloa, e quixeron noutro tempo consolidar o seu prestixio de "maioritarios".

Hoxendía, o PNV tén un enorme peso real na vida política do país, e o resto deste grupo ou teñen perdido cantidade importante das suas bases, ou teñen acodido á coalición para certas eleccións, como DCV-UCD-UPPV no caso das municipais en Donostia.



EUSKADI

Unha xornada anti-nuclear

O domingo pasado as 17,30 da tarde, após cargar a policía un oficial da guardia civil, do posto de Muskaria (1) disparaballe na caluga a Gladys del Estal terreño, causándolle a morte, momentos antes desto a rapaza recibira un culatazo de parte dun guardia civil do mesmo posto de Muskaria.

estudando químicas en Bilbao, formaba parte dun comité anti-nuclear.

Sucederon manifestacións, con novas cargas, en Tafalla, Burlada, Villava e outras localidades navarras en Lizarra (2) despois dunha asamblea popular, gardouse un minuto de silencio, en tanto que nos barrios de Irún se rexistraban "saltos" e barricadas, con numerosas detencións.

Os comunicados facían relación a central nuclear de Lemóniz, outro proxecto nuclear perto de Muskaria e o polígono de tiro que o exercicio americano ten en "Las Bardenas" de Nafarroa, tamén perto de Muskaria.

Arredor das catro da tarde, xa falara o sociólogo Mario Gabiria, e estaba a falar Xabier Osinaga. Nese momento apareceron as FOP cargando sobre da moitedume. Pecotazos e carreiras sucediánse daquela mesma no "Praza de los Fueros" de Muskaria. Esta provocación arreou das FOP e a Guardia Civil agadou o seu cumo coa morte de Gladys del Estal, por disparo de pistola, realizado a menos de tres metros. Gladys del Estal de 24 anos, nacera en Caracas, e residía no barrio de Egia, de Donosti, e estaba

(1) Tudela
(2) Estella



**PRA MOBLAXE
CONSULTEÑOS!**

ALMACENS FERNANDEZ
REZA, 15 — OURENSE
CALIDADE AO MERCAR, COMODIDADE AO PAGAR

**¿BUSCA A LENDA
DUN CASTELO
OU VENDE
UN CABALO VELLO?**

**ANUNCIOS
DE BALDE**

1 NOVA TERRA



Xeito

PONTEVEDRA
SOPORTAIAS DA FERRERIA, 4

ITALIA

DC-PCI, sen compromiso

J.J. NAVARRO/LLATZER MOIX

Como se temía, as eleccións lexislativas en Italia, que veñen de se celebrar os pasados días 3 e 4, non teñen promovido ningún cambio verbo da situación anterior. Pola contra, volveron servir outra vez máis pra deixar manifesta a irrecuperable parálisis que sofre a democracia en Italia desque en 1946 a D.C. arrecadou o poder.

Ao longo destas tres longas décadas, de goberno demócrata-cristiano, o PCI, o gran partido opositor, tén experimentado un avance calmo pero arreio —agora tronzado— que o levaou a rozar, nas lexislativas de 1976, o 35 por cen do total dos votos. A D.C. obtivo neas datus o 39 por cen. Este tendencia, ituida de ben tempo pra tras, deralles moi que pensar aos homes de estado italianos, e algún deles decidiuse ao final pola solución que parecia representar o sonado "compromiso histórico". Nem bargantes, esta solución non chegou a se aplicar endexamais, e tras da morte de Aldo Moro, o

máximo animador dela, tén quedado esquencida. Agora mesmo, en Italia a cuestión do poder vólvese plantear dun xeito arrepiantemente sinxelo: o razoñamento esgrimido de tantas veces por Washington fica inmutante e ameazante: "Occidente non pode permitir que os comunistas cheguen ao poder nun dos países da Comunidade Económica Europea". O impasse da situación política resúmese así.

O PCI, PAPEL DE COMPARSA

A D.C. non quer aos eurocomunistas compartindo con eles o

governo, pero tampouco os quer na oposición. O PCI non pode esixir a sua entrada no goberno, por non sere a forza maioritaria; se se situán na oposición e actuan como tal, o goberno pasaría a acusalos de convertir a Italia nun país ingobernable. Apreixados neste xogo no que a pseudodemocracia italiana acada os seus meirandes cumes, o PCI vese obrigado a xogar un papel de currobla, con voz pero sen voto, na cuestión nacional, convertindo a acción eurocomunista nunha arma que corta dos dous lados. Consecuencia: A D.C. segue a facer o que se lle antoxa, e as bases do PCI, desencantadas, vólvense cara a estrema esquerda.

Arrepiante pesadelo no que se tén convertido a política italiana.

Cecais fora por eso que os italianos acodiran ás furnas nestas lexislativas do 79 cunha desgana correixa e aumentada. Boa proba da desgana dada o feito de que se lles deixaran dous días pra iren votar, con mentes de evitar a temida abstención.

SUBEN OS RADICAIS

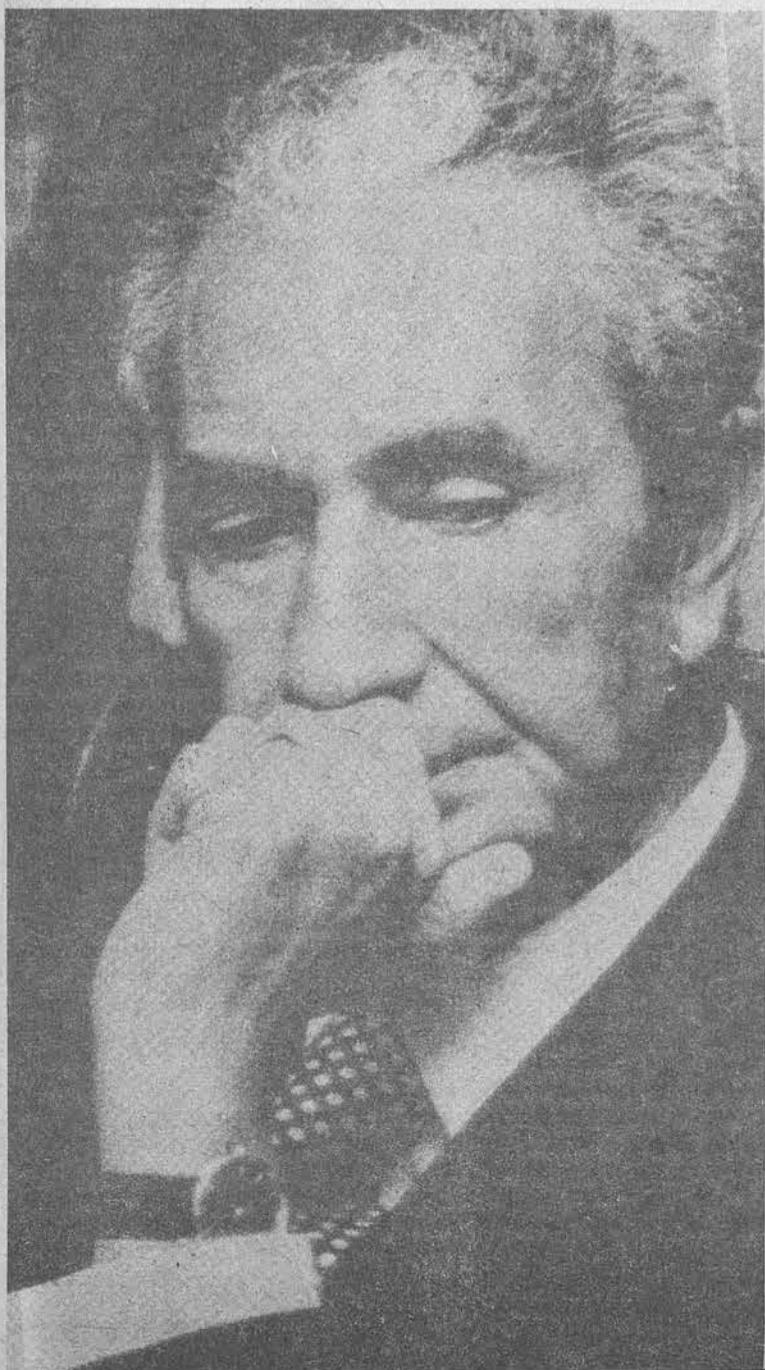
Os resultados destas eleccións —á hora de pecharmos esta edición ainda provisionais— son, anque a pequena escada, significativos.

Os dous partidos maioritarios, C.D., e PCI, teñen perdido, cada un, un 2 por cento de voto. O PSI, grupo que adóita formar coalición coa D.C., perde un 1 por ciento (do 10 ao 9); pola contra, os mís dos partidos centristas (socialdemócratas, liberais e republicanos) reñen lixeiros aumentos. Pro así é todo, o aumento mais espectacular é o do Partido Radical, que triplica os seus votos. O P.R., unha formación sostida por afiliados moi heteroxéneos, está falso de organización e de programa económico, pero tén plantexado serias loitas en problemas concretos, como o divorcio, o aborto, ou a mesma liberalización das drogas.

Por outra parte, a estrema esquerda dobla os seus votos, en tanto que a estrema dereita ve baixar os seus.

Alén dos datos, o problema principal fica sen solución. Italia vai conocer un novo goberno de centro-esquerda, —cando o dia 20 se disolva o Parlamento— e vai ficar ao pé do barranco.

Non é difícil prever que o terrorismo vai aumentar, e que de seguro que a corrupción e os escandalos económicos, igual. Nunha democracia formal na que non se respetan as normas do xogo democrático, pode



A PROPAGANDA POLITICA DO IMPERIALISMO

RAUL FREIRE

Hai uns días, unha revista española publicaba un artícuo que, baixo forma dunha carta dirixida ao "flamante" emperador Bokassa I, do Imperio Centroafricano, adiantábase o pésame pola sua pronta "defenestración" do poder, de toda vez que se convertira en obxectivo dunha ampla campaña da prensa occidental, de denuncia polo masivo asesinato de escolares do seu país.

De certo que Bokassa I, após ter sido presentado como un personaxe algo "excéntrico", "sempe co peito tapiado de medallas" (e por suposto, primitivo), pero moi fidel aos mandados occidentais, especialmente aos da antiga metrópoli, Francia (públicamente agasallado no país galo e considerado amigo do presidente Giscard), esquencendo, agachando ou presentando coma "tipismo" de negros a sua feroz megalomanía, a bruta —inzada de asesinatos— represión do seu pobo, de supeto, desátase en todos os medios de comunicación unha campaña con base na masacre de estudiantes contra a dictadura criminal de Bokassa e a farsa do seu imperio, burda parodia do napoleónico. Deseguida, Francia condena con acribide os feitos, trocando radicalmente a sua actitude con Bokassa, e o propio fillo do emperador, dende París, confirma a veracidade das informacions dos crimes, e fai un chamamento pra derrocar o réxime e restaurar a República.

Tén razón o periodista mentado cando lle agoira un próximo final do seu goberno. Bokassa está "gastado" pra os intereses do imperialismo, xa non lle é útil, e convén ceibarse díl, e o máis axiña posible. En África —como tamén noutras áreas do mundo controladas polo imperialismo— faise necesario dar unha nova imaxe, facer presentables aos testaterios neocoloniais, "democratizalos".

E unha técnica propia do aparello propagandístico do imperialismo, preparar o terreno da opinión pública mundial, amosando a cruidade dos seus, deca entón, lacaios e amigos, pra ben das perspectivas "democráticas" e "humanistas" das metrópolis, salvar a sua "boa conciencia", considerando intolerables as actitudes criminais dos dictadores, e necesaria a instauración de "réximes democráticos". Mesmo manterán certas consideracións aparentes con grupos anti-imperialistas neses países, se sirven pra auxiar ao troque e poden ser controlados —neutralizados— polas forzas da "oposición democrática" pro-imperialista, como pode ser o caso, por exemplo, do Frente Sandinista.

Esto é, pois, un aspecto da loita ideolóxica que hoxe se desenvolve no mundo como unha das formas que se manifestan no combate (político, económico, ideológico e cultural) entre as forzas que loitan polo socialismo e as que manténen ao imperialismo. Feitos ben recéns centráronnos neste aspecto craramente. O caso Amin, advertencia pra Bokassa segundo o artícuo ao que inicialmente faciamos referencia, é moi exemplificativo, mesmo no feito do seu derrumbe, ben semellante ao de Pol Pot, coma xa sinalábamos nestas mesmas páxinas hai unha semás, e dun tratamento nos "mass media" radicalmente distinto.

Os plantexamentos actuais do imperialismo en América, directamente assumidos pola Administración Carter, tradúcense en campañas deste tipo. Somoza é un exemplo de tiranía insoportable idespois de cuarenta anos de somocismo apoiado mesmo "manu militari". Os plans yankees en Chile tradúcense na campaña vía "caso Letelier", de boicot ao pinochetismo (sen desamarra de todo, coma sempre). Nem bargantes, cando o proceso non é o previsto nem o deseñado, cando o movemento anti-imperialista vén perturbar os proiectos do imperialismo, a actitude varía radicalmente. Non houbi cuestionamento do Shah. A campaña propagandística contra do réxime revolucionario islámico, pero anti-imperialista, no Irán, acada unha forma feroz e sistemática, reveladora do que supuxo pra o Occidente.

Polo demais, mentras se lle pretende dar unha fachada "democrática" aos réximes dependentes do imperialismo, do centro, en plena crisis, encétase un camiño —tamén orquestado pola propaganda— de afortalar ao estado, "ameazado polo terrorismo". As eleccións recién celebradas dende Canadá ao Reino Unido, e as últimas de Italia, son a proba do xiro á dereita, da fascistización. O que supón un fracaso serio pra alternativa "histórica" do eurocomunismo. Pero eso é outra historia.

Unha copa de fútbol da Nación Galega

PUCHEIRO

No fútbol do Estado español, a copa, a Copa do Rei, non tén case interés. Non lle saca o interés o que os aficionados esteñan pendentes tamén do trofeo da regularidade, a Liga, senón a sua propia dinámica, o seu, recién, regulamento caduco. A copa empezouse a xogar entre os campeóns das distintas ligas, ou federacións. Logo de pasar por diversas concepcións implantouse a fórmula de todos os equipos das categorías superiores. Hai pouco deuselles entrada optativa aos equipos da terceira división, emparellándos por "sorteo" e pola proximidade xeográfica.

Esta fórmula somente lle é rentable, deportiva e económica, aos equipos pequenos que lles caia en fada xogar cun dos grandes. Aos grandes, somentes se chegan aos cartos de final, que cos de terceira non ganan para desplazamentos. As técnicas defensivas e o "amarre de puntos" que fan na Liga, conleva un xogo totalmente impropio dun torneo por eliminatoria.

A Federación trata de artellar fórmulas, que lla fagan tamén rentable a ela. Dá voltas e voltas, e sempre vai parar ao mesmo

burato. Coller outro vieiro sería, quizaves, perder unha migalla do poder; iE eso, imposible!

Se o Goberno descentraliza e ainda reparte preautonomías a voleo; a Federación Española de Fútbol-Política e o señor Porta, cada vez más quiere ter atado e ben atado, centralizado, visualizado e ordenado. Xa que eu te puxen a tí, e tí, craro, votáchesme a mí como presidente; polo tanto, ordeno e mando.

Hai pouco escoitouse que os bascos querían facer unha liga de fútbol en Euskadi. Políticos,



FABIO VIZ

directivos, informadores de distintos medios, e da U.C.D., puñeron o berro no ceo en aras da libertade, unidade, cominen-

cia, eficacia, e non sabemos que cousas máis: "¡Intolerable, ésto é separatismo!"

Nos tamén abogamos por unha copa Galega, unha copa de

Euskadi, Países Cataláns, como única maneira de que ésta recobre interés, dos aficionados e dos clubs.

Os campeón das distintas nacións e federacións pasarán á fase final. O campeón serío da "Copa de S. M. el Rey", amais de representante nos torneos continentais. A UEFA, polo momento, non permite outra cosa.

Participarán todos os equipos que xogenen nas que lles chaman "categorías nacionais" e "regional preferente". O seu sistema sería o de liga. O primeiro clasificado sería o campeón e representante da nación na Copa do Rei.

Hastra así lles buscariamos algo que facer a Rosón, Tarradellas...: regalar a copa da súa nación.

Que non teña medo o señor Porta e compañía. Non é ningunha idea revolucionaria ou desestabilizadora. Coidamos que unha das poucas que lle volvería ao aficionado o interés pola copa.

O ESAME DE CAZA

PINEIR

A Federación española de Caza ven de crear a Escola española de caza, projeto moi comprometido, xa que desta escola debería sair uns títulos pra o exercicio venatorio, coma se fora un carnet de caza que posibilitará a quen o tén pra poder cazar. Como tantos bos proyectos, este non recibiu o visto bo dos organismos competentes, e queda como posibilidade pra un futuro, que esperamos non esteña lonxe; así e que somente servirá pra ampliar voluntariamente os conocementos cinexéticos. O esame de aptitude pra poder cazar debería ser obrigado dende este momento, sen agardar máis, e iremos decidindo por qué.

Pra conducir un coche esixese un carne de conducir, pra practicar submarinismo hai que ter o título, pra traballar hai que presentar un título ou demostrar uns conocementos, e moitos exemplos máis, pro qué se pide pra poder cazar? Cando está en xogo a supervivencia das especies animais, e o que é más importante, os intereses e ainda a vida das persoas, non se esixe ren. A Caza rexese no Estado español, pola Lei do 4 de abril do 1970 e o Reglamento do 25 de marzo do 1971, ademais doutras disposicións especiais; e anque se contempla a posibilidade de lle negar a licencia de caza a quen non pase as probas de aptitude establecidas polo Ministerio de Agricultura, que tratarán do conocemento da legislación vixente, distinción das especies legalmente cazables e uso axeitado das armas, non existe, nem bargantense na realidade, tal esame. Hoxe pra poder cazar falafá: ser maior de 14 anos, ter licencia de caza, ter permiso de armas, así como a guía corres-

pondente da arma utilizada, e ter pagado o seguro obrigado. E decir, tendo cartos pódese cazar, sen importar que se desconozan as especies protexidas pola Lei, que un seña un tolo e poda facer calquera falcatruada, ou que non se teña unha mínima idea da lexislación.

Por outra banda a caza é un ben escaso, e polo tanto, é un ben económico, que hai que regular axeitadamente pra un millor disfrute e aproveitamento. Se dividimos o número de pezas cazadas na tempada entre o millón de "cazadores" españoles, tocáronos moi poucas; pro hai que pensar que os más delas cazarán ricos, quedando con moi poucas os modestos. Francia supera as 2.200.000 licencias, Italia ten 1.500.000, no Estado español hai 1.000.000 e aumenta moi tímido, de xeito que logo habrá que tirarse os uns aos outros ou entrar a manta nos parques zoológicos. Un francés non tén máis que 30 ha. de media pra poder cazar, un xugoslavo 240 Ha., un húngaro 310 Ha. e un ciudadano español disponse de 170 Ha., pro, qué importa a estensión se esas 170 Ha. comprenden camiños e raneiros e ademais, non ténos a que tirarlle? A este paso, calxiría que tén un milleiro de pesetas, non moiros, pra pagar escopeta, licencia e seguro, e "boa" conducta pra obter o permiso de armas, convírtense axiña, apenas sen limitación, en "cazador", que outra cousa moi diferente é que tén a que tirarlle. Quero mostrar que hai que poñer algunha pexa, algunha trabá pra que os que non teñen certos conocementos ou aptitudes non podan cazar, limitándo-se así o número de escopeteiros

e manténdose o número de cazadores.

O esame de Caza debería comprender, como mínimo, os puntos seguintes: a) Conocemento das especies; b) Conocemento das armas e tiro; c) Aptitudes físicas e mentais; d) Etica do cazador; e) Leislación vixente.

a) E necesario conocer as especies cinexéticas cazables e non cazables. Hai que distinguir un porrón pardo dun parrulo real; anque ambolosdous son anátidas, a primeira está protexida. Non é o mesmo un tourón que unha londra, dous mustélidos, xa que a última tamén está protexida. Ou seña, que fai falla este conocemento pra asegurar a supervivencia de especies en perigo. E interesante conocer algo da bioloxía, épocas de cría, celo, etc., e sobro de todo, saber distinguir os machos das femias e conocer as crías, xa que, por exemplo, non se pode tirar a porcas bravas seguidas de crías e tampouco aos cervos nos dous primeiros anos.

b) Tocante as armas, compre saber montalas e desmontalas, conocer os mecanismos de seguridade e saber levalas estando cargadas pra evitar tanto desgraciado accidente, a cotío por imprudencia ou desconocemento. Tamén se deben saber as características da munición empregada, onde pode chegar, efectividade, etc. O tiro é más importante do que parece, xa que moiás pezas feridas van morrer lonxe sen beneficio pra ninguén, e ademais, pódese producir feridas e áinda mortes a outros cazadores, a persoas alleas, a cans ou a bens de terceiros por unha mala utilización da arma.

c) Refírome a que non se esteña medio cego ou que se

vexa moi pouco, a que non lle dean voltas ou ataques epilépticos, etc., que poden poñer en perigo vidas humanas. Tamén é fundamental un equilibrio mental pra evitar burradas que se puiden cometer en calquier momento: aquel fulano que lle gusta moi o a bebida e sal pra o monte de caza cunha turca impresionante.

d) Por desgracia, son frecuentes as pelexas por unha peza morta, por pisarle o cazadeiro a outra cadrilla, etc. Tamén hai que ser deportistas e garimosos coas especies de caza: o gazapo que che queda mirando con curiosidade ou a galiñola que queda aparavada cando a sorprendes peteirando na lameira dun regueiro, é millor deixalos ir, e o teu corazón quedará más cheo de ledicia que se acabaras friamente coa sua vida.

e) O conocemento da lexislación debe ser fondo e completo: qué, cando, onde e cómo se pode cazar; así como prohibicións ou limitacións, e infraccións cometidas.

Non seremos os primeiros en facer probas de aptitude cinexética, xa que moiás países europeos esíxenlas pra poder cazar no seu territorio, países con gran tradición cinexética e con moiitas e boas pezas de caza. Con datos de 1975, agora xa poden ser máis, é obrigado o esamen de caza en Alemania, Austria, Dinamarca, Finlandia, Holanda, Noruega, Suecia e Suiza. Por todo o escrito máis arriba deberíamos seguir o seu exemplo, porque é ben certo o que dí o verso de Gracian, cambeándolle algunas verbas: Xa temos unha Lei/ que matar caza concede,/ así tívérarnos outra/ que mandare que a houbere.

TALLERES NOS



MECANICA DO AUTOMOVIL
MOLINO, 47 / VERDUN
BARCELONA

O noso yogur

Galego en xebre. Por berce e carauter. Fresco e sano coma nosa natureza. De puro leite de vacas galegas, das que soio saben de prados o aire ceibe. Yogur Rueda, natural e con froitos Feito en Lugo por "Lácteos Rueda" ó gusto de toda Galiza.

Agora, con novos envases, mais axeitados. E con meirande sabor galego na cara, que no corpo. Dende o comenza son coma Galiza os escolle. "O noso yogur" dinnos. De galego a galegos, gracias. Entendémonos.



Os Rueda verten saúde.

O DDT E OS INSECTICIDAS CLORADOS

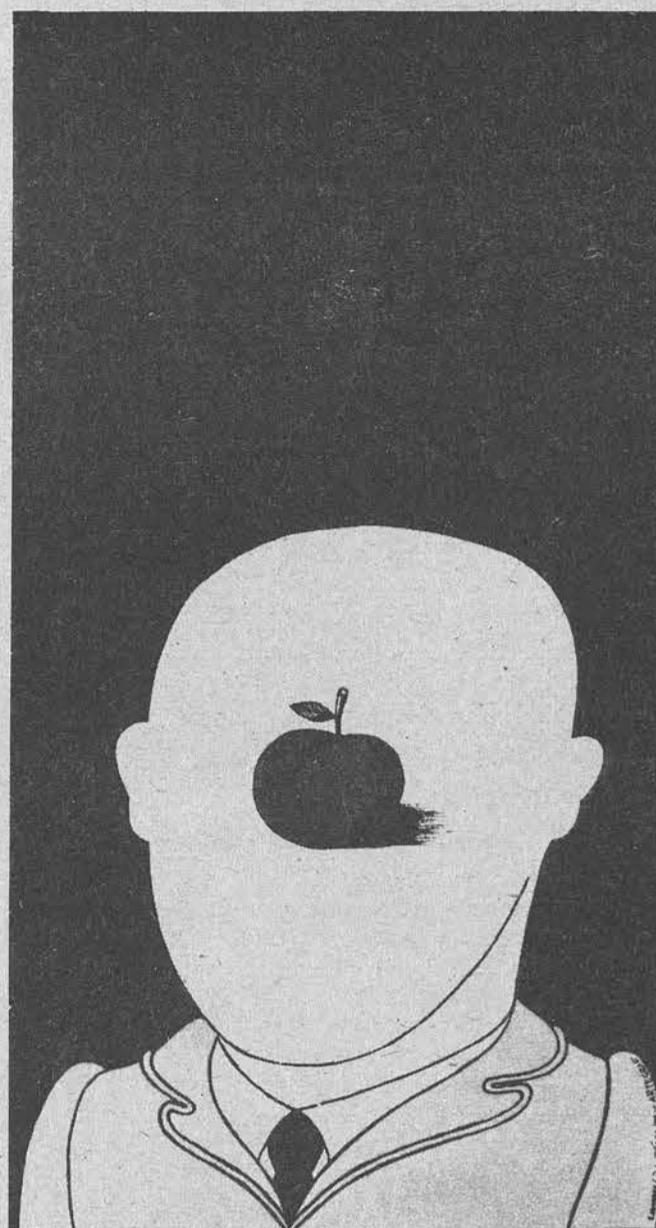
RAMON VARELA DIAZ

Aínda que considerados dende un punto de vista xeral, os insectos desempeñan un papel moi importante na natureza, non somentes en aspectos proveitosos para o home – producción de mel polas abellas, formación dos froitos gracias á polinización das flores nas plantas, control dalgúnsas plagas dado que insectos como a xoaniña son grandes devoradores doutros como os pulgóns, etc. senón como alimento para numerosos peixes, anfibios, aves e hasta mamíferos.

Por outra banda, topamos insectos nocivos que destrúen as colleitas, causando grandes perdas. Contra das pagas provocadas por insectos nocivos, utilízanse os insecticidas, produtos químicos que provocan a sua morte indiscriminada; hoxe xa podemos decir, despois de cásqueo trinta anos de esperencia, que os insecticidas son más perigosos e perjudiciais que útiles, por destruir sistemáticamente non somente os insectos, senón tamén os animais beneficiosos para agricultura que se alimentan principalmente diles, aumentando o perigo do seu uso día a día, pois siguen a utilizarse en cantidades cada vez meirandes.

O DDT (Dícloro – Difenil – Tricloroetano) é un dos insecticidas más conocidos; pertence aos chamados insecticidas clorados, por levar na súa composición o elemento químico cloro. Utilízase en suspensión diluíndo o producto en auga, e tamén pode utilizarse en espolvoreo. O simple contacto diste producto químico co corpo dos insectos prodúcelles parálisis progresiva que os levará á morte, e a entrada dil por vía dígestiva, aínda en dosis moi pequena; prodúcelles tamén a morte. As terras ricas en arxillas fixan o DDT, quedando en certo modo bloqueadas, provocando perxúcios na estructura dos chans, con efectos nocivos para vexetación que asenta alí.

Existen probas de que o DDT interfere no metabolismo do calcio nos organismos, producindo síntomas de deficiencia cálcica, el anomalías hormonais relacionadas cunha reproducción anormal. Algunas pescudas demostran que o DDT provoca unha diminución importante do contido de calcio nas cascas dos ovos de certas especies de aves, que polo tanto repercuten na poboación. Ademais disto, pódese decir que o DDT, como a maioría dos insecticidas clorados, non se degrada na naturaleza, e dende o chan, gracias ás augas da choiva, os insecticidas van parar aos ríos e ao mar, e son os seres vivos dises medios quen o van a



acumular no seu organismo, sobor de todo no tecido adiposo, nas graxas. Así é como istes productos químicos altamente tóxicos van pasando duns seres a outros na escala zoolóxica deixa chegar ao home, podendo producir cancro.

As veces atopanse cantidades importantes de DDT en organismos alonxados das fontes posibles de contaminación directa, a centos ou miles de Kilómetros do lugar onde se utilizaron; chegaron mesmo a atoparse istos productos en animais do Ártico, nas zonas polares.

Cando se bota o DDT no campo, poida que non se pense que a carne, o peixe, os produtos lácteos,...etc. poden chegar a ter alguma cantidade del, porque istes produtos, aínda que non son tratados, poden incorporar DDT a traveso dos alimento inertidos.

Outros insecticidas clorados, amais do DDT, son:

– O CLORDANE, que é un dos máis tóxicos. A persoa que o utilice pode hastra envenenarse.

– O ALDRIN, que é tamén tóxico en extremo. Tén unha rapidez de acción menor qu'a do DDT, e actua por contacto con pelexo, pla comida e tamén pola respiración. Produce esterilidade. Absórbeno polas raíces moitos produtos vexetais, como as xudías ou as zanahorias, e deixa, pasa aos animais.

– o DIEELDRIN, que tén unha toxicidade cinco veces superior ao DDT cando se traga, e 40 veces se absorbeen solución ao traveso do pelexo.

– O HEPTACLORO, ademais de ser moi perigoso o seu manexo, posee unha gran capacidade para depositarse sobre as capas adiposas.

– O HCH (Heaclorociclohexano), faille adquirir un sabor desagradable aos produtos tratados, quedando inservibles pro consumo; nótase, por exemplo, sabor a mofo nas patacas cando se tratan contra do escabelo.

Hai outros insecticidas clorados de grande poder tóxico, coma Endrín, Heptacloro hepósito...etc.

Na agricultura, as pragas son un serio perigo, ningúen dubda esto, pro os insecticidas clorados á longo prazo, amais de non seren solución contra das pragas de insectos, provocan desequilibrios irreversibles na naturaleza, e poñen en perigo non somente a vida de paxaros, peixes, etc... senón xa a vida do home. Os únicos empeñados en que se sigan a empregar son os seus fabricantes, as grandes multinacionais, polos grandes beneficios que lles supoñen.

da terra asoballada

OS VECÍNOS DE AMIO EN CONTRA DAS CACICADAS

Os abaixo firmantes, veciños de Amio, queren facer pública a repuna que lles causan os medios caciquís e pouco ortodoxos emprégados por un dos seus veciños ao pretender se facer dono de boas a primeiras, e sen previa consulta de pobo, dun terreo alleo á sua propiedade, contando pra eso con medios como a ameaza, ou os cartos, co que, asegún el di, todo se paga. E, inda máis grave, valéndose para usurpación, no apoio prestado, ou que lle pretende prestar, un concelleiro do noso Escmo. Axuntamento.

Ese sr. concelleiro, que a base de maniobras desta caste se tén ganada a "estima" e o "reconocemento" máis considerado de toda unha ampla zona dos arrabaldos da nosa cidade, queremos deixar constancia de que xa hai algún tempo lle deu ao devandito veciño o seu apoio para que coa sua autorización procedera á construción dun garaxe na parte traseira da sua casa, cortando con eso unha boa parte dun camiño veciñal. Denunciado o feito, presentáronse alí o Alcalde de barrio e máis o Celador da zona, que, perante as ameazas do interesado, tiveron de poner terra por medio á presa e sen volver a vista atrás. Dase a curiosa casualidade de que o sr.

concelleiro e o alcalde de barrio en cuestión son agóra grandes amigos.

A solución que daquela lle propoñía o sr. concelleiro ao interesado era que, de xurdir problemas de calqueira caste no asemblea, el llos solucionaba.

Agora, pasando ao asunto que nos ocupa, vémonos na necesidade de denunciarnos o que xa se fixo público no mes de setembro do ano pasado, perante a ocupación ilegal dun terreo próximo ao grupo escolar de Amio, destinado a párvulos, lugar que, dada a sua proximidade e doada adaptación, usaban os cativos do grupo para xogaren.

Os veciños, en defensa dos seus propios intereses, e por medio da "Asociación de Veciños Monte do Gozo", que os representan, presentaron daquela a correspondente denuncia no asemblea.

Durante a tramitación do expediente, pra que o asemblea pudiera determinar se a denuncia formulada polos veciños estaba ou non en función dos seus dereitos, varios dos nosos concelleiros prestáronse a un xogo segredo do que non queremos saber o director; pero o caso é que neste ir e vir polas dependencias administrativas do noso asemblea polas que andivo o expediente, sobranceaba sempre a presencia do "querido

concelleiro" ao que queremos facer eíqu alusión, pretendendo sempre coa súa actuación "regalarlle" o terreo ao noso "querido conveciño".

A idea do pretendido regalo levou algún dos nosos conveciños ao Xulgado de Garda (con razón ou sen ela, neste non entramos).

O "Regalo" non deu frutificado gracias á actuación do vecindario e á imparcial e correcta dalgúns funcionarios ao servizo do pobo, así como dalgún concelleiro, e sobre todo da nosa primeira autoridade municipal, que cumprindo co seu deber "expidió la orden de paralización de las obras de cierre que se estaban realizando, y posteriormente la de desalojar el citado recinto de las tierras que habían sido allí vertidas por el interesado". Consecuencia desta orde, as obras paralizáronse, pero os escombros siguen onde non deberan estar.

Queremos, así agradecer a actuación neste senso do sr. Alcalde, actuación que agardamos frutifique, limpando o sitio en cuestión dos escombros alí existentes.

E queremos tamén e ante todo, denunciar a irregular actuación deste concelleiro que, a pesares de saber esta causa perdida, quer ou polomenos tenta seguir "gobernando" e

facendo de "Rei Mago", antes de abandonar a súa "poltrona" no axuntamento (sitio ao que más nos valera que non tivera chegado, pero ao que sen dúbida non vai voltar, se tén de contar para eso cos votos do soso vecindario), empregando pra eso o medio caciquil do favor, desinteresado ou vendido, esto os interesados saberán, que nós, a pesares de contar con elementos de xuicio abondo, preferimos que outros señan os que opinen, e non facelonós, que podería dar a impresión de ser a nosa opinión interesada.

E por último, o único que pedimos é que dunha vez nos deixen en paz, que xa está ben, e os de Amio tamén se cansan. Santiago, a 27 de Febreiro de 1979

(SIGUEN AS FIRMAS).

MAIS CONTRA A NUCLEAR

A Asociación de Veciños de Cervo e Sargadelos fai pública a súa solidaridade co movemento "Xove non nuclear", e, en xeral, quer manifestar a súa oposición decidida a todo tipo de enclavamentos industriais que non garanticen suficientemente unha mellora das condicións da nosa vida, nos seus aspectos físico-económico-social.

As centrais nucleares son un exemplo das chamadas "industrias de enclave", que crean un

xeito máis de dependencia colonial.

Que Galicia en xeral, e a Costa Lucense en concreto, non se oriente soio a un industrialismo primario de obtención e tratamento de materias primas, e menos se éstas son alleas, senón ás industrias transformadoras, das que somos deficitarios, que aproveitan na nosa terra a nosa riqueza mineral e forestal.

Que se faga unha reforma agraria e da pesca, como están a demandar dende sempre os auténticos galegos.

Que se investiguen e aproveiten as fuentes de enerxía non contaminantes.

Debe ser fonda a solidaridade entre os países do mundo, mais que todos arrimen ó hombreiro, non uns a troques de ter aos outros por esterqueiros e probes.

Pra rematar este Manifesto, a ASOCIACION DE VECINOS DE CERVO E SARGADELOS aplaude ó Acordo da Corporación Municipal de Cervo, tomado por unanimidade na súa sesión plenaria do lo dos ctes., oponéndose ao projeto nuclear de Xove.

En Cervo, ao 17 de maio, Día das letras galegas, de 1.979.

ANTONIO OTERO FDEZ.
Presidente

XOSE VIZOSO FDEZ.
Secretario

DA ARTE E DOS XEITOS

UN "MARCHAND"
DE ARTE GALEGO
EN CARACAS

Polas longas estradas de Caracas sobre nas que niste mes de Maio caei un suor de petroleo e un calor de chumbo anda unha furgoneta de Ourense coa sua matrícula OR; aos milleiros de galegos nista emigración xa afeitos a todo nada lle estran; en Caracas non hai currunchos que non teña unha lebranza da nosa terra: "Carnicería Orensana", "Charcutería Carballiño" eu un "berrachito" de Verín pedindo mistos polas ruas comerciais...

O furgón OR é de Souto, o "marchand" de arte galego más atrevido; alá foi ao alenmar cunha baril mostra de "obras maestras" na que estan ben representados os noso artistas: Abelenda, R. Alonso, Baltar, Buciños, X. Cid, Colmeiro, X.L. de Dios, X. Luis, Laxeiro, Q. Ortiz, Palmeiro, X. Pousa, Prego, Quessada, C. Sobrino, A. Suscasas, L. Varela, Virxilio, Alberto,

E. Bao, Barreiro, M. Carrera, Cifuentes, Collazo, E. Dios, M. Victoria de la Fuente, A. Fernández, Ferrero, E. Gago, X. Galiza, Gancedo, X. Guiberalde, Guillot, Gutiérrez da Concha, Grandie, Vera Iglesias, Monserrat Juarez, Lago Rivera, X. Lemos, Toña Leal, Limes, X. Lemos, Lugris Vadillo, C. Maside, B. Moreiras, Portas Leirado, F. Quessada, Creo Romallo, X. Relinque, Robert, E. Sala, Constantina Salas, Sotomayor, Torres, L. Trabazo, L. Vidal, Manolo Vidal, Amparo Villalba. Ista é a grande lista de artistas da que falla non moitos nomes. A arte contemporánea de Galicia está ben representada pra un público afeizado ás cousas de Galicia, aos arixinais, ás "Obras auténticas", "hechas a mano" custen o que custen. Seu fin serán amplos retabes, rechamantes marcos de boa carpintería caraqueña tras dos que luciran as obras galegas e serán o centro de atención nas abondosas recepcións ante paisanos ou xente de negocio.



Souto, o "marchand", espuxo na Irmandade Galega e máis no Hotel Tamanaco, as obras saíron a subasta.. poucas se venderon, o público caraqueño non quixo saber cos altos precios, os emigrantes galegos deixaron as obras de Galicia.

Coido que Caracas non é terra pra se por a cavilar en arte, polo menos noxe; abunda con calisquer obra "orixinal" dun artista ou de quien seña pra encher unha parede valeira do piso da quinta imitando a aquelas familias galegas que viviron antre o arte e a cultura do seu país e que tiveron que emigrar, velles nacionalistas dos que xa quedan poucos e gardan con agarimo as obras de Galicia como si foran anacos da Patria... Caracas non é pra iles, é couto dos negociantes, do capital sin escrupulos e sin cultura.

Non fallan alí bos artistas galegos que siguen a facer o seu arte o mesmo que o fixeron un día en Galicia hastra que tiveron que fuxir por motivos económicos ou políticos que pra o caso é o mesmo. Levei unha boa sorpresa ao conocer a pintura de Granell cas suas figuras alongadas antre o xeometrismo e a informalidade, dibuxadas con colores bermellos, mourados, laranxas. En Granell mistúrase a sensibilidade orixinal galega cun-

has vivencias e ca contaminación venezolana arrodeadas de soledade, de nostalxia, efectos da emigración, da colonización de Galicia. Non lle pasa así a Xosé Sesto, un símbolo do Nacionalismo galego no trópico, vello fundador da Unión do Pobo Galego, amigo, irónico e revolucionario de sempre. Canto me gustou a sua pintura descenecida en Galicia, arte que empregou pra facer ilustración dalgúns libros e de bariles cadros cunha sensibilidade romántica, galega no colorido e na retranca. Reparei no seu "Homaxe á empanada": Unha moza lanzal, ataviada en rica túnica leva unha empanada. Todo un cortello medieval de frades, príncipes, pelenegrins, ollan envexosos prá moza e prá empanada. lástima que Sesto non esteña nos Museos de Arte de Galicia; algún día estarán estes doux mestres ausentes das galerías e do marchandismo que lle saca inocencia ao arte... Algún día repararemos más niles, me receno ben.

andando a terra

O MARQUES DE RIESTRA

O Marqués de Riestra foi, con Pepe Benito, de Lugo, un dos grandes caciques que Galicia tivo en tódolos tempos. O seu nome completo coido que era Vicente Riestra Calderón. Era un home outo, grosa e calvo. O seu poder na provincia de Pontevedra foi enorme. En varias ocasiós, Castelao adicoule caricaturas, con pés moi intencionados. Castelao adoitaba a decir:

—Chámannos separatistas, a nós que queremos devolverlle a Hespáña a provincia de Pontevedra, que é do Marqués de Riestra.

Dícese que o poema de Cabanillas "A un cacique", que pertenece ó seu libro "Da Terra Asoballada", refírese ó Marqués de Riestra:

*Roubáronlle á razón túas axencias,
cando a guerra o fusil, na paz o arado:
as bós galegos téñente aforcado
na santidá segreda das concencias.*

*iPousadeiro de Bispos e Voecencias,
non de libra do inferno o marquesado!
iPor traidor e negreiro condanado
é de balde que merques indulxencias!*

*iAproveita dos roubos a fartura!
iEnchete apresa, lobo sanguíneo,
que xa co rábea se erguen as cabezas!*

*iRite, ladrón! iA tua sepultura
levarémolos fillos, pra escarmento,
a escupir sobre a terra en que apodrezas!*

O Marquesado de Riestra, por outra banda, non era de orixe real, senón eclesiástico. Tratabase, según teño entendido, dun deses tíduos que o Vaticano concedía

por diñeiro, cos que se honraban comerciantes e indianos enriquecidos. Os versos de Cabanillas fan referencia a este feito.

No trato o Marqués de

Riestra era un home simpático, aberto e campechano. Tiña a raposaría fina dos caciques de boa lei. As enxuntas que se papaban na sua "vila" de Pontevedra eran sonadas. A sua "vila" era un suntuoso palacete modernista con palmeiras no xardín. Cántase que, polos anos vinte, o Marqués de Riestra, nunha das suas papatorias, xoutou no seu palacete pontevedrés ó Gran Almirante da Frota Inglesa no Atlántico —que por aqueles anos facía estadías en Vilagarcía con moita frecuencia—, ó Arcebispo de Compostela e máis o Gran Sultán de Marrocos, que andaba facendo un viaxe polo Estado Español.

Como é sabido o Korán proíbelles ós mahometanos beber viño. Don Vicente

Riestra insistiu que o seu hóspede pra que bebera. O Gran Sultán disculpábase decindo que a súa relixión lle tiña vedado o viño. o Marqués de Riestra voltaba a insistir, sin conquerir vencer a resistencia do mahometano. Dediante de tanta tozudez, o Marqués de Riestra empregou o seu argumento supremo:

—Beba, señor Sultán, beba. Eiquí non o ve Mahoma.

Non sabemos si o Gran Sultán se deixou convencer ou non con razón de tanto peso. Nós particularmente votamos que sí. Coidamos que Mahoma, si naquél entre estaba ollando o que facía o seu fidel en Pontevedra, seguro que apartaría os ollos pra outro lugar. Pois un día é un día e un peso gastouse.

oidioma

UN EXERCICIO DE CORRECCION

Hoxe imos facer un exercicio de corrección sobre formas erradas que aparecen no artigo adxunto e sobre as que, apesar de telas comentado xa a algúna vez, non nos parez ocioso volver.

"Arrodea" debía ser rodea. A protésese dese a- é algo moi comñun no galego oral (lembremos vulgarios como "arradio", "amoto", etc.) mais o que non se lle ve xustificación na escrita (rodear ven de roda).

Vaiamos coas preposiciones "dende" e "deica". Xa temos comentado que "dende" non o debemos facer substituto sistemático de "desde". Desde é galego e non esperamos na nosa língua

españolismo de ningún tipo se o usamos. Dende debémolo reservar para un uso restricto: "vai desde Carballo", "dende Lugo haberá vinte kilómetros de distancia"... isto é: dende ten que ter sempre unha referencia física, un punto no espacio; para os outros usos, empregaremos desde. A deica acontécelle unha

cousa parecida. Deica equivale ao español "hasta" sempre que indique un límite no espacio ou no tempo: "vou deica a sua casa", "chegará deica a Coruña"... Cando non se trata de puntos concretos no espacio ou no tempo, senón nocións abstractas, empregaremos até ou astra. A frase ficaría así redactada: "... desde a renuncia á vida

até (ou astra) a aceptación incondicionada da vida".

"Espíritoal" sería en correcta grafía espiritual, por más que na fala teñamos a tendencia a desfacer ese diptongo crecente (pensamos en realizacións orais como "cámbeo", "individuo", "soave", que se deben escrever cambio, individual, suave).

"Pulos emotivos". Creemos que impulsos emotivos seria o correcto. Pulo é sinónimo de "salto", de impulso físico: "deu un pulo para poder pillalo", "fixoo nun pulo"... Para usos figurados ou para "saltos" de tipo psíquico, débese usar "impulsos".

"Nembargantes". E hora xa de esquecermos definitivamente

esta convención e sustituila por outras que son perfectamente definitivas na nosa língua. Temos unha ampla gama de partículas para expresarnos a noción do "sin embargo" español: porén, secosmas, emporiso, noutante ou unha locución como así e todo, usadísima na fala e que establece o mesmo vínculo adversativo. A frase ficaría asi: "E, así e todo, somos realistas".

"Ademitindo" debe ser, na escrita, admitindo. Esta epéntese non ten por qué se reflexar na escritura.

"Pro" é a forma sincopada de pero. Se seguimos o criterio de preferir as formas integrais, plenas, ás formas sincopadas ou contractas, debemos escrever pero.

"Estrana" é un hiperrenxe-

brismo diferencialista, que ten a suorixe na distinción entre voces patrimoniais do galego o do español, tipo cana/caña, engano/engao ou pena/peña. Esta mesma evolución aplícase falsamente a palabras como "estraña", que no noso idioma deben conservar tamén o "ñ" (como tamén montaña, entraña, etc.)

"Vegadas" é un arcaísmo que debe ser sustituido por veces: "... que tantas veces se ten tomado por pura".

"Intelexibles" debe vocalizar o "l" no plural e facer intelexisbeis (—bel/beis).

E, finalmente, "outras" é unha formación falsa; o correcto é "alturas".

Ainda se poderían comentar más cousas, mais abunda por hoxe co sinalado.

Por MARIA PILAR GARCIA NEGRO

LIBROS

UN LIBRO SOBRE CUSTIÓNS LINGÜÍSTICAS
GALEGO CERO (2)

Castelanismos morfolóxicos e morfointácticos.

Calor en latín era masculino e como tal se conserva nas lingüas románicas, e ademais é un cultismo, como demostra a conservación do *-l-*. Non obstante, é moi frecuente o seu uso como femenino, o mesmo que en español e sirvan como proba anectótica as palabras do boxeador Perico Fernández cuando perdeu un combate en Tailandia: "Fue la calor". *Laboura* é unha palabra plenamente galega, documentada no s. XIII, pero só empregada pra se referir aos traballos do campo, para os que tamén se emprega *labor*. Hai que censurar por tanto outros usos que non sexan os agrícolas pero non a palabra, que non é un seudogaleguismo do tipo de *adourar*.

Calquer non pode ser etiquetado como castelanismo morfolóxico sen máis razóns, pois por unha banda tanto na Crónica troyana, como nos Mirages de Santiago e na General Estoria, escritos en galego e non en galego-portugués (hai quen di que nunca foron unha mesma lingua), só se documenta qualquer pola outra os dicionarios

(Cudeiro, Valladares, Rodríguez, Franco Grande...) e as gramáticas (Saco, Valladares, García de Diego...) recollen todos máis dunha forma *calquer/ calquera/ calqueira/ calqueira/ calquer/ calqueira*, que indican cando menos usos dialectais. O que si está claro é que este indefinido en galego é invariable pero a escolha entre *calquer* e *calquera* non se pode facer en base a este criterio de castelanismo.

Esté é a única forma que pode derivar do latín STEM. Esta, a recomendada por A. Cáccamo, existe nalguns dialectos do español formada, o mesmo que en galego, por analogía con *sea* (en galego menos empregada que *sexa* ou *seña*). No galego temos tamén *esteña*, analóxica de *seña* e alguns reivindican *estexa*, común ao portugués e analóxica de *sexa*. Entendemos que conviña dar opción a todas estas formas sobre todo se temos en conta que para o demostrativo recoméndase o dialectalismo *istes*, a carón do normativo *estes*, e que se fa uso na redacción do libro de outros dialectalismos (*eiquí*, *nil*, *eis...*).

CASTELANISMOS LESICOS

Ciudad. Dice que non se debe rexeitar por completo pola estensión do seu uso. Digamos que este uso non é maior que o de *conexo* ou *parexa*, que se

rexeitan, e ademais que é mais usado *ciudad*.

Cotidián. Se temos en conta que Corominas apunta que en español existiu a variante semipopular *cutián* e que o *-d-* intervocálico (en contradición co que indica o autor) se perde tamén en español deducimos que *cotidián* non debe ser españolismo. Con todo non será mellor *cotidiano*. (Cotiano recollen varios dicionarios).

Escaleira tampouco ten por que ser necesariamente castelanismo ao poder evolucionar do latín SCALARIA. Documentase no s. XIII e aparece na Crónica troyana e na General Estoria. Actualmente existe a diferenciación, da que fala R. Lorenzo, entre *escaleira*, fixa a *esqueira*, *esqueiro* ou *escada*, móvil ou pequena. Convén si rexeitar *escaleira*, que temos visto na obra de más dun escritor, cruce de *escada* e *escaleira*.

Oxalá, palabra que xa tivo a sua polémica nas páginas de La Voz de Galicia (¿cal voz?) entre Moralejo Laso e Martín Oca. Indiquemos pola nosa parte que non vemos claro cómo pudo aparecer o *-g-* a non ser por unha ultracorrección de geda en persoas galego falantes que viven no meio español —fino— falante excesivo incluila entre os hipergaleguismos por ser moi dada a sua aparición por analogía con *verdade*, *facilidade*, *lealdade...*

fonema fricativo prepatal xordo, fonema conservado en galego (Repárase na grafía México). Con Moralejo Laso inclinámonos por *oxalá*.

Xabón e *xoven* son palabras que proceden dunha evolución normal do latín. Ainda que na primeira nos inclinemos por *xabró* (de onde procede o *r*?) e na segunda por *mozo* ou *novo* non as consideramos froito da colonización.

Pueblo é claro españolismo pero falta especificar que en galego só se refere ao conxunto de persoas e nunca ao territorio (aldea, vila, cidade) (4).

HIPERGALEGUISMOS FONÉTICOS

Defeito, *respeito*. As Bases... recomendán a consulta de dicionarios portugueses para saber os semicultismos que vocalizan o primeiro elemento do grupo *-ct-* e nestes aparecen, entre outras, estas duas palabras que A. Cáccamo rexeita.

Dificultade, *liberdade*. Para non aconsellar o seu uso podemos aducir que non son as formas más empregadas (que son, sen dúbida, *dificultá*, *libertá*), pero tal vez sexa excesivo incluila entre os hipergaleguismos por ser moi dada a sua aparición por analogía con *verdade*, *facilidade*, *lealdade...*

Entoar, *razoxable*, —bel non son cultismos e por tanto a caída do *-n-* está plenamente xustificada.

Zón, *-za* tampouco deben ser considerados hipergaleguismos porque son soluciones que gozaron de boa saude no galego. Que, hoxe, a pesar dos intentos de revitalización a que foron sometidos por numerosos escritores contemporáneos, esteñan mortos salvo raras excepcións fai que haxa que os considerar arcaísmos. Ademais palabras como *admiración*, *atención*, *emoción...* non teñen por qué ser cultismos como se apunta no libro.

SEUDOGLALEGUISMOS FONÉTICOS

Incomenente o mesmo que *comenente*, *comenencia*, *comeñiudo* está más que vivo na fala popular. Con todo, é de recomendar a forma culta *conveniente* e non *convenente*, por ter *ie* no latín, como *ambiente*, *inconsciente...*

LAO RISMN

(1) Empregamos a ortografía propugnada pola sección de idioma de A NOSA TERRA.

(2) Xose María Alvarez Cáccamo, *Galego cero*, ed. Castrellos, Vigo 1979, 179 pxs.

(3) As alusións á *Bases...* fanse porque son seguidas polo autor do libro, pois como é obvio nós non as seguimos.

(4) Véxase a sección de idioma do número 41 de A NOSA TERRA.

axenda

LIBROS

A palabra da terra, de Xoán Xulio Alfaia. Edición feita por el mesmo, ante a falla de editorial disposta (sen comento).

Poesías dun labrego emigrante de Tomás López o título espresa o contido. Editado pola "Sociedade C.R.D. Dorneda" de Dorneda (Coruña).

PUBLICACIONES

Encrucillada Revista galega de pensamento cristian. Cun homenaxe a Manuel Antonio no Día das Letras, e estudos varios sobre a responsabilidade de Eirexa, diálogo marxismo-nacionalismo, comunicado do XVII Coloquio Galego de cristianos, os labregos na prensa galega, etc. etc. Núm. 13, correspondente a maio-xunio do 79.

ACTOS

Presentación do libro "A palabra da terra" de Xoán Xulio Alfaia. Día 6 de xunio na librería "Castelao" de Vigo.

CONCURSOS

"Meigas e Trasgos" de Sarria, a travesa da sua "Comisión Xu enil", convoca un concurso de cantos "homenaxe o neno neste seu ano internacional". Prá rapaces de 14 a 18 anos, residentes en Galicia ou fora. De tema libre, pro sobre os nenos. Máxima estensión de 4 folios por unha cara, podendo presentar cada participante hasta catro traballos.

Mandaranse debidamente identificados, a Segredaría de "Meigas e Trasgos", CIT de Sarria, antes do 17 de xunio.

Haberá un premio único de 3.000 pesetas e diploma. O fallo farase público o 24 de xunio, festa de San Xoán, padroeiro da Vila de Sarria.

MOSTRAS

Sevilano. Pinturas. En Sargedos, Santiago. Deica o 9 de xunio.

O libro galego onte e hoxe Museo do Pobo Galego. Santiago, deica o 14 de xunio. Organiza a Agrupación de Librieros de Galicia.

DISCOS

DISCO DA SEMA

Luigi Nono.— "COMO UNA OLA DE FUERZA Y LUZ" e "...Y ENTONES COMPRENDIO"

Slavka Taskova (soprano); Mauricio Pollini (piano).

Orquesta Sinfónica da Radio de Baviera.

Ingeniero de sonido.— Marino Zucchiri.

Director.— Claudio Abbado.

Deutsche Grammophon 25 30 436.

Interpretación.— 10 — Grabación.— 9.

"Como una ola..." (1971-72) é a composición más importante de Nono desde "Il canto sospeso" (1956) —obra clave da concepción polifónica do autor— e "La fábrica iluminata" (1964) —na que se amosa a gama de posibilidades na fusión voz-electrónica— e é tamén unha fusión das liñas iniciadas por estas obras. Consecuencia das esperanzas políticas e musicais vividas por Nono na sua xira por Chile e Cuba no 1967, a obra posee un estremado lirismo cásqueo patético. A interpretación é modelica. Recomendación absoluta".

Iqbal Jogi e o seu grupo.— NO DESERTO DE THAR.

CFE-Guimbarda GS-11025.

"Interesantísimo documento etnomusical do sonido das flautas duns encantadores de serpes da zona "fronteiriza" entre Pakistán e India.

Trátase dunha grabación "in situ", e decir dunha misión antropolóxica". BILL KEITH AND JIM COLLIER. CFE-Guimbarda GS-11024.

"Nova grabación, moi recén, de Bill Keith e uns amigos amosando o divertido que pode ser unha sesión de bluegrass".

CONCERTOS

13 de xunio.— Coro do Conservatorio da Coruña, dirixido por Roxelio Groba. Presentación pública. No Auditorio da Caixa de Aforros de Vigo, as 20 h.

CINE

Malatesta de Peter Lilienthal (1970). Cor. 81 minutos. Cineclub "Padre Feijoo". Na Casa da Cultura. Rúa do Concello-9. Ourense. Día 12 de xunio.

"El manquinista de la General". De Buster Keaton. Cineclub Marín. No Cine Avenida. Día 8, as 10 1/4.

"El espíritu de la colmena" de Víctor Erice. Id. id. Día 15.

RADIO F.M.

As cancións novas e vellas de



Galicia de Marcial del Adalid. Versión integral en estreno absoluto. Interpretadas por Esperanza Abad e Miguel Bustamante. Día 8, as 16 horas, no segundo canal de R.N.E. (Ver núm. 28 de A NOSA TERRA, traballo de Margarita Soto Viso sobre o autor; está pra sair en "Grial. Revista galega de cultura" artículo sobre o mesmo tema).

"Sonata núm. 8. Patética" de Ludwig von Beethoven, por Rubinstein. Día 11, as 8 horas.

Obras de Chopin. Xoves 14, as 9 horas.

TEATRO

VII MOSTRA DO TEATRO GALEGO, organizada pola Agrupación cultural "Abrente" de Ribadavia, ao longo do mes de xunio. O calendario é o seguinte: Vernes 8.— As 8 do serán, "Seiva Trupe" do Porto (Portugal), con "Máquinas assassinas" de Miguel Barbosa. As 11 da noite, o mesmo grupo con "Restos" de Bernardo Samtareno.

Sábado 9.— As 8 do serán, o grupo Círculo Cultural de Perlío-Fene, coa obra "Farsa de Bululú" de Manoel María. As 11 da noite, o Teatro da Cámara Ditea, de Santiago, con "Roda viva", do colectivo do grupo.

Domingo 10.— As 8 do serán, o grupo "Xiada" de Valladares (Vigo), con "Romería as cobas do demo" de Manuel Lorenzo. As 11 da noite, o Grupo de Teatro Escoitade de Valladares tamén, con "O derradeiro xuicio" de Teodoro Piñeiro.

Sábado 16.— As 8 do serán, Malveira de Cariño, con "Historia da industrialización de Verdicia" de Manuel González. As 11 da noite, A Farandula, de Vigo, con "A corte miragreira", de Domingo Miras. Domingo 17.— As 8 do serán, Artello de Vigo, con "Pic-nic" de Fernando Arrabal. As 11 da noite, Tespis da Coruña, co "Conto dos cinco camiñantes" de Ivan García.

EN RECORDO DE ANXEL CASAL

O dia das "Letras Galegas", en moitos povos de Galiza oubo mudanza dos nomes das calles e prazas, pra rotulalos de novo escritos na lingua da nosa terra, dos que un día foran mortos é asoballados. Moi bon acerto é de moita balaia tén iste cambeo pra dar a coñocer os que hastra agora facian no silencio. Eiqui en Santiago, ó mesmo que en outros povos se quer facelo mesmo. Decatemosnos botando unha ollada á esto que se deseaya, porqué de esperar inconvenientes por xentes que non son do seo gosto; a primeira por sere en galego é a outra por nón terle aprezo nin intrés á todos aqueles que van adicados. Maes con toda esta indeferencea, non se fara de esperar moito que lozan nas calles e prazas os nomes dos que sentimos por eles tanto fermoso agarimo. O xenial dibuxante, como Castelao, Maxide, Camilio Díaz é outros, moy axiñaos veran nosos ollos! Intre estos, unha, á memoria tamén de Anxel Casal, que fora alcalde desta cida hastra ó momento que beo o amargurado 18 de Xullo. Iste bon home que tiña a imprenta "Nos" na Rua do Vilar, número 15, fora un verdadeiro namourado da terra é de ideais nobres e humáns ó que se alcontrou dende iste día ca seu timbre disgracia. Foi intelectual e activo nos teimas galegos, deixando algúns escritos de moita curiosidade. Anque nón era natural de esta ciadá sentia por ela moita admiración. Seo lugar de nacemento foi nunha aldeia do Axuntamento de Arzú a que foi según din onde o colleron. Unos meses denantes

ANTONIO PARDO DIAZ
SANTIAGO



ANUNCIOS DE BALDE

Quen me poda dar información sobre algún manual pra aprender euskera, que faga o favor de me escribir. María Xesús Varela Souto. Corme Coruña.

futuros, mandar 100 pesetas en selos de correo. Escribir polo miudo a José Fernández. Calvo Sotelo 37-4-C Vitoria.

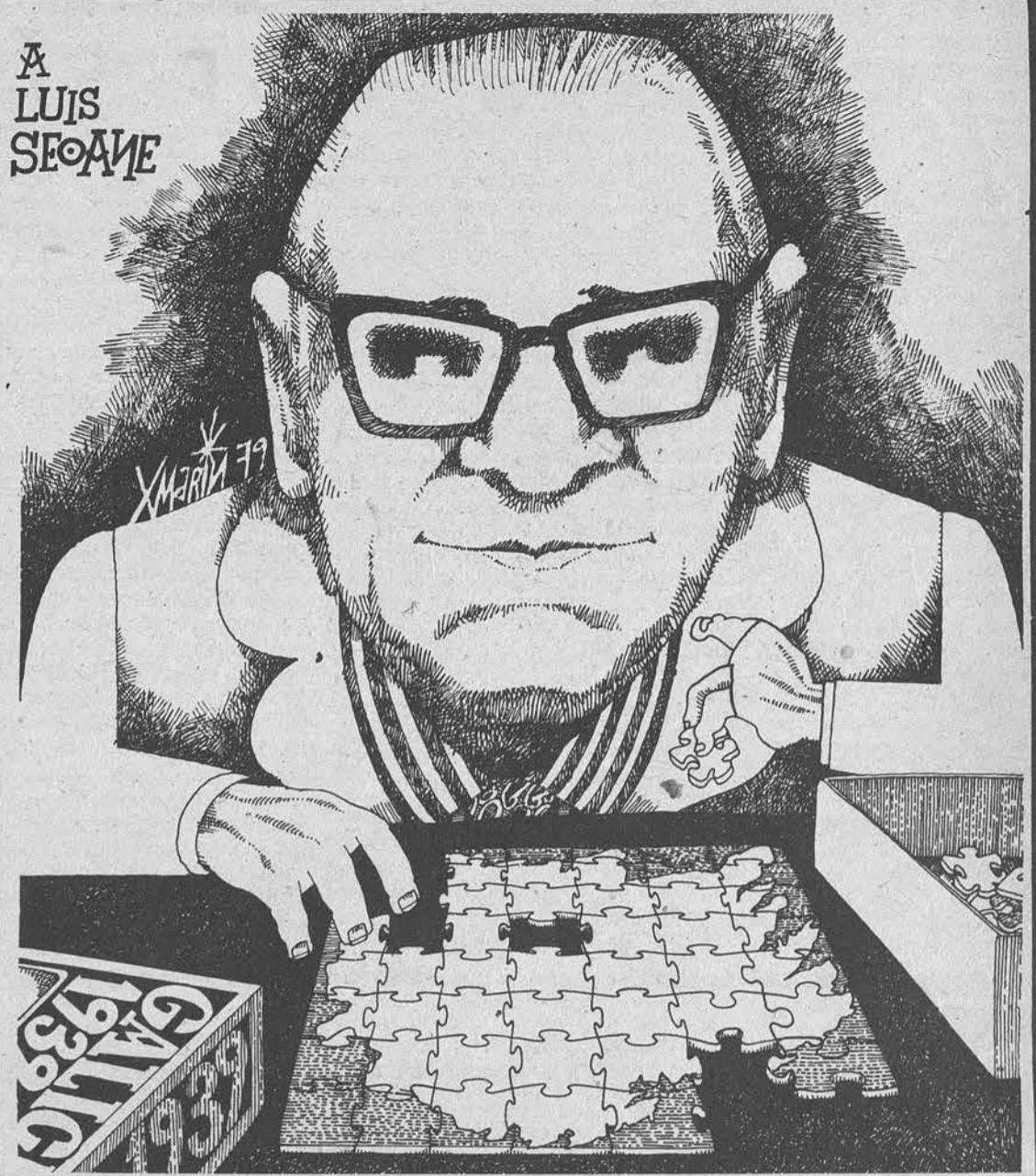
"Poesías dun labrego emigrante", Tomás López. Publicado pola "Sociedade C.R.D. Dorneda". Pedidos a "Sociedade C.R.D. Dorneda". Dorneda-Coruña. Adxuntar 100 pts. en sellos de correos, e dirección pra facer o envío.

Pisos e apartamentos na praia de Cabanas (ría de Ares). Tempada de vrán. Teléfono (981) 431063.

Busco o núm. 1 da revista "Gallaecia". Xan X. Mariño Reino. Espírito Santo x/n. NOIA.

Pequeno grupo busca formar comunión comercial, agrícola e artesanal. Mínimo 300.000 pesetas. Pra información de proyectos presentes a

A
LUIS
SEOANE



A "PROTECCIÓN" DOS CATIVOS

Compañeros: Eu son un galego mais que sofre a opresión do Estado imperialista español, e sobor desto quería denunciar un feito.

Primerio permitideme felicitar á xente que fai posible cos seus esforzos á saída deste periódico Noso que tanta falla nos fai, e pedirlle que siga adiante na sua tarefa anti-imperialista anti-caciquil pra acabar dunha vez por todas con tanto asoballamento como temos por riba nosa.

O que quería denunciar á o seguinte: resulta que non sei se sabedes que anda por aí, que debería andar, mellor dito, un tal libro roxo do escolar ("El libro rojo del escolar"). O caso é que escoutei falar del no senso de que estaba moi ben, que tiña problemas coa censura, e tal. Entón fun á librería buscalo. Andiven narios sitios, e nuns non o conocían, outros decánime que non o tiñan, e nunha clarexáronme o miolo da cuestión; veredes o que me dixerón: que estivera á venda dende nadal, e que o secuestraran hai cousa de catro semás. Eu quedei abraiado ao ver tal cousa, e sentín xeneira cando voltei prá casa sen el cavilando no que me dixeran.

As preguntas que teño no maxín son do xeito desta: ¿non hai unha Constitución Española que di reconocer e protexer os dereitos a expresar e difundir

libremente os pensamentos, ideas e opinións mediante a palabra, escrito ou calisquier medio de reproducción? ¿Ou ao mellor ese artigo non abrangue ao devandito libro por estar escrito en Dinamarca? ¿Ou será porque atenta contra da moral represiva que estamos afetados a sofrir dende pequenos?

Como són moi terrugán, segúin a mirar por aí, e batín cun rapaz que mo conseguiu. Somente tiven tempo de ollalo, porque estou colgado de exames (desto tamén vos podería falar, pero déixoo pra outra vez), pero polo que observei, se prós rapaces é bo, os que somos un pouco más grandes tamén poderíamos sacar cousas interesantes del.

Pra rematar, quero mandar dende aquí unha aperta moi grande a todos os galegos asoballados, especialmente ós que esteñan na emigración, a decirles que entre os que estamos na Terra e os que están fora temos de loitar por unha Galicia Ceibe e Popular onde non esista a explotación de ningún tipo nem haxa emigración.

ANXO CASTELO MEILAN
SANTIAGO

O SOBOR DO POPULAR

Sra. Directora:

Quixera que me permitira poñer unhas liñas no periódico que dirixe pra decir o que sigue:

Asistín recentemente a pre-

sentación en Madrid do grupo "Fuxan os Ventos" máisimos exponentes, sin dúbida, da canción popular galega. Por primeirva vez tuvieron ocasión de velos actuar e gostaríame poder felicitálos, felicitálos a eles e máis a agrupación cultural que orgaizou o acto. Porque cando padecemos a mercantilización de casi todo, cando vemos prevalecer un tipo de canción e de música funcional producto dun consumismo de cultura e cando desta palabra faise excesivo uso e abuso, traballar así é realmente facer cultura, rescatar cultura espallar cultura. Coido precisamente que hay que conocer a realidade económica, social e cultural de Galicia, de Galicia rural sobor de todo onde, como decía o poeta, "todo é por vir e non chega", pra darse conta da importancia do tema, e da importancia que ten rescatar esa sabencia popular, rural ("cultura de analfabetos" como alguém chamou) e traballar en definitiva pola única revolución quizais posible, a cultural; pero sin dúbida a más necesaria para calquer transformación social.

Teño que angadir, ademais, que salín do recital outamente convencido de que a pesar das mil e unha cousas que ocorren no noso país, no mundo, ó pé de nos cada día, vale a pena seguir sembrando, loitando e traballando "mentras no pobo medre un meniño, un vello e un cantar". Atentamente,

FERNANDO ARIAS GONZALEZ
Madrid

A NOSA TERRA

AS NEGOCIACIONES DOS PRECIOS AGRARIOS

BERNARDO FERNANDEZ REQUEIXO

Falar das negociacións dos precios agrarios é poñer un novo exemplo da política colonial do Goberno Español sobre os labregos galegos.

NEGOCIACIONES QUE NON SON

Compraría explicar antes de nada que as devanditas negociacións non son tales, senón un sinxela e requisito formal que o Goberno cumple en maior ou menor medida según os seus intereses do momento. As "negociacións" comenzañ no FORPA que non é un organismo executivo neste tema, senón consultivo. No FORPA reúñense representantes dos sindicatos estatais, Ministerios afectados polo tema (Agricultura, Comercio, Economía, etc.), representantes do sector empresarial e técnicos de Organismos, supostamente neutrais. Siguen as conversas máis tarde no Ministerio de Agricultura, coa presencia do Ministro. As conclusións a que cheguen son pasadas ao Goberno que decide en consello de Ministros os precios que deberán rexir para os productos do campo sometidos a regulación.

Ao non estar institucionalizadas, o Goberno non se compromete a nada. As negociacións son na realidade sinxelas consultas que o Goberno fai se o considera conveniente. Deste xeito, o Goberno, unilateralmente, pode suprimir as negociacións cando lle peta ou ben vetar a presencia daqueles Sindicatos que lle poden presentar dificultades, de tal maneira que o único que llo poder impedir é o seu interese en manter a careta democrática.

Así estas negociacións convítense nunha maniobra política do Goberno cun obxectivo mui craro con respecto dos labregos galegos: conseguir marxinálos para, desde xeito, favorecer a sua explotación.

A MARXINACION DOS LABREGOS GALEGOS

A marxinación dos labregos galegos faiuse, nestas "negociacións", mediante dous mecanismos: a presencia únicamente dos Sindicatos a nivel estatal e a negociación conxunta de todos os productos.

Nas "negociacións" dos precios agrarios soio poden estar os Sindicatos organizados a nivel estatal. Actualmente as organizacións presentes son UFADE, CNJA, CNAG, FTT (UGT) e COAG. De todas elas, tres son craramente caciquiles e amarelas: a UFADE (brazo da UCD no campo que agrupa a organizacións como ARA, USAC, etc.), a CNAG (ligada a CEOE) e o CNJA. As outras duas, ainda que se din democráticas, actúan respecto dos labregos galegos como verdadeiros sindicatos ao servicio do Goberno. A actuación da propia FTT, no comezo das conversas deste ano, negándose a participar mentres seguiría unha manifestación de labregos, indican ben craramente que son estas organizacións.

As razóns aducidas polo Goberno para non admitir aos sindicatos de ámbito nacional, son de que o número sería tan excesivo que faría inviable as negociacións. Nembargantes está claro que habería que medir algúns xeitos a representatividade dos distintos Sindicatos Nacionais.

De calquier maneira, non se pode marxinar a Sindicatos que teñen demostrado a sua forte implantación entre os labregos e teñen protagonizado as loitas agrarias más fortes de todo o Estado Español, como é o caso de EHNE (Euskal Herria Nakzarien Elkartasuna) en Euskadi ou das Comisións

Labregas en Galicia. Pola contra, a nula implantación en Galicia de todos os sindicatos negociadores deixa sin representación aos labregos galegos, que se ven privados, neste xeito, do exercicio do seu dereito á libertade sindical. ¡Velai como o Goberno respeita os dereitos democráticos en Galicia!

Pero a marxinación dos labregos galegos non vén solo polo feito de non estar representados nas negociacións, senón tamén polo mecanismo de negociación conxunta ou global de todos os produtos sometidos a regulacións. Esta negociación conxunta é unha hábil maniobra que lle permite ao

Goberno manter, baixo a careta democrática e igualitaria, uns precios de miseria para os produtos dos labregos das nacións colonizadas. Igual que no caso da Cota Empresarial, baixo o disfraz dunha lei unitaria agáchase un verdadeiro imposto colonial para os labregos galegos, nos precios dos produtos, baixo o disfraz de considerar a sua suba global, escóndese a posibilidade de deixar baixos os precios dos produtos que interese (os produtos das nacións colonizadas) co fin de seguir provéendose de materia prima barata nestas nacións.

Pra que o precio dun producto seña xusto deberá corresponder a unhas necesidades productivas, estruturais e sociolóxicas da agricultura que dá este producto. Por esto é imposible considerar os precios dos 17 produtos no seu conxunto sen discriminación a algúns deles (e polo tanto aos labregos productores), xa que estes produtos corresponden a agriculturas nacionais con características e necesidade moi diferentes. Craro está, os labregos marxinados serán os das nacións colonizadas, é decir, os labregos galegos que seguirán producindo materias primas baratas porque así lle interesa ao Goberno Español.

A POSICION DOS SINDICATOS

Non val a pena falar da actuación dos Sindicatos xa declaradamente caciquiles, pero si é moi interesante analizar a posición dos sindicatos estatais que se din democráticos.

Estes sindicatos (COAG, FTT) son os más acérrimos defensores da negociación a nivel estatal e conxunta. Argumentan que este tipo de negociación favorece a unión dos labregos e polo tanto as posibilidades de presión sobre o Goberno.

Xa dixemos que este tipo de negociación discrimina aos labregos galegos; así pois, non é posible unha nación sobre a base de marxinación. Estes sindicatos actúan coa mentalidade clásica dos imperialistas.

Pero, ademáis, traisonan aos seus propios afiliados, xa que este tipo de negociación actual impide, en contra do que estes sindicatos afirman, unha coordinación efectiva entre labregos das distintas nacións e, polo mesmo, unha presión eficaz sobre o Goberno.

Nefento, cada producto (como propia dunha agricultura diferenciada) ten unhas determinadas maneras de presión e sobre todo unhas épocas limitadas no tempo para tomar estas medidas (por exemplo, a folga do leite non se pode dar na primavera).

Por outra banda a presión sobre 17 productos a un tempo, ó único que favorece é ao Goberno, que tén, neste xeito, un gran marxe de maniobra e moitos productos para xugar a suba e á baixa.

Así pois, a posición dos sindicatos estatais (COAG, FTT), ao único que leva é, por unha banda á impossibilidade dunha presión de todos os productos, e poi outra, a dispersión desa presión entre unha chea de produtos.

En consonancia con este xeito de actuación, estes Sindicatos combaten todo tipo de coordinación mínimamente efectiva entre labregos das distintas nacións coma é o caso da Coordinadora da Cornisa Cantábrica que a COAG boicoteou e sigue boicoteando. Esta Coordinadora da Cornisa Catábrica é, nembargantes o exemplo mellor dunha coordinación con posibilidades de éxito, xa que é unha coordinación sectorial (sector leiteiro) e con posibilidades de presión centradas nun só produto (o leite).

A ESPERIENCIA DOS DOIS ANOS

DE NEGOCIACION

A demostración de todo o que viñemos decindo témolos na experiencia dos dous anos de negociación que levamos. O nulo compromiso que adquire o Goberno cos acordos que se toman, demóstrase no feito de que áinda non se cumpliran ningunha das medidas complementarias para o sector leiteiro acordadas no ano 1978, e eso tendo en conta que estas medidas complementarias foran unha das razóns más importantes para deixar baixo o precio nese ano.

Por outra banda, nestes dous anos, foi precisamente o leite (o producto máis significativo da agricultura galega) o único que quedou sin fixar nas negociacións, e o Goberno sempre quedou coas maus libres para poñer o precio que quixo. Por labregos galegos o sistema de fixación de precios do franquismo non cambeou coas "negociacións".

Nestes dous anos, foron sempre os productos dos labregos galegos os que quedaron por baixo da suba global, é decir, os que sairon perxudicados co mecanismo da negociación conxunta. Este ano a suba global situouse nun 12,5 por cento para precios e nun 15 por cento as medidas complementarias. O leite, producto no que o Goberno puxo o precio que lle deu a ganar, só subiu o 5,5 por cento e non se tomaron medidas complementarias.

Nestes dous anos de negociación non se fixo ningún tipo de presión efectiva por parte dos sindicatos estatais. Somente o ano pasado se levou adiante unha folga do leite, pero iniciada en Galicia polas Comisións Labregas e continuada en Euskadi por EHNE. Mientras tanto a GOAG, forzada por esta posición dos sindicatos nacionalistas, ordenou a saída de tractores, medida simbólica no caso dunha negociación. Neste ano, despois de dous meses e medio de negociación, incluso con Goberno dimitido, chegouse a unha época no que era inviable calquer tipo de presión polo que os precios puxéreronse segundo lle petou o Goberno. Esto unido ao boicote da Coordinadora da Cornisa Cantábrica por parte da COAG, fixo que as "negociacións" foran un paseo para o Goberno, pero eso sí, "democráticas".

En resumidas contas, unhas negociacións nas que se impide a presencia dos representantes dos labregos galegos e que se fan mediante un mecanismo que os discrimina en canto os precios dos seus productos, son unha mostra clara da política colonial que demostra unha vez más que calquier reivindicación dos labregos galegos ha de ir con fondo matiz político.

